

De *Nieuwe* Zelfzwichter

in dit nummer

- Redactioneel
- Gilde-Rolle in stad
- Leven in de molens!
- Vriendendag
- Molenfietstocht
- Molens van Drieborg
- Korenmolen *Wilhelmina*
- (On)bekend?
- Nationale molendag (2x)
- *Widde Meuln*-koppen
- Gildenieuws
- Molennieuws
- Boekennieuws
- Activiteiten Molenarchief
- Agenda

Colofon

foto omslag:

De Wilhelmina (87) te Noorderhoogebrug [55]
in januari 2006

Foto: H.J. Berghuis, Zuidwolde

De Nieuwe Zelfzwichter

Jaargang 10, no. 2

juni 2006

ISSN 1386-4920

De Nieuwe Zelfzwichter is het kwartaalblad van de Stichting Het Groninger Molenhuis.

Het blad verschijnt in de maanden maart, juni, oktober en december.

Donateurs van de Stichting Het Groninger Molenhuis voor minimaal € 14,00 per jaar ontvangen het blad automatisch. Losse nummers kosten € 3,50 (plus porto).

Redactie:

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen, tel. (050) 312 16 94

E-mail: redactie@museumhuisgroningen.nl

J.C. van Driel - Groningen, G. Geertsema-ten Broek - Groningen, H.A. Hachmer - Nieuwe Pekela, G. Koster - Peize, M. Strijkstra-Kalk - Groningen, D. Lippe - Groningen (lay-out).

Opgave als donateur:

Het Groninger Molenhuis,

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen, tel. (050) 312 16 94

E-mail: molens@museumhuisgroningen.nl

Het Groninger Molenhuis is geopend op de OCHTENDEN van MAANDAG t/m DONDERDAG en eventueel op andere tijden na afspraak.

Groninger molenarchief:

Het Groninger Molenarchief

Wedderstraat 39, Veele (9541 ED Vlagtwedde)

(0599) 312185 (dinsdag), molenarchief@hetnet.nl

Aan dit nummer werkten mee:

H.J. Berghuis, M. Berghuis-Beneker, R. Broekhuis, M.E. van Doornik, J.C. van Driel, E.M. Edens, H.A. Hachmer, F. Houwaard, G.F.J. Koster, H. Noot, B.D. Poppen, S. Spijk, J.-J. Sterenberg.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of aan te passen.

Overname van artikelen is eerst na overleg met de uitgever toegestaan.

Grafische basisvormgeving:

Biche Eleveld bNO, Groningen

Drukwerk:

Zodiak Groep - Groningen

Oplage: 700 exemplaren

Sluitingsdatum kopij: 4 september 2006

- 2 • **Redactioneel en Redactioneel vervolg**
- 3 • **De Gilde-Rolle der Molenaers Gilde in de stad Groningen van 1652**
Niet best voor hun reputatie als molenaars aan de rol gaan.
- 8 • **Er is leven in Groninger molens!**
Als het meel maar niet in de mond plakt tijdens het zingen.
- 9 • **Vriendendag van het Het Groninger Molenhuis**
De toegang was geborgd door een sleutelkoord.
- 10 • **Molenfietstocht op het Hogeland, zaterdag 1 juli 2006**
Draaiende wielen alom.
- 11 • **Bevolkingsaanwas en molenbouw in Drieborg**
Dat krijg je van nachtmalen en slapeloze nachten.
- 13 • **Recente geschiedenis van de korenmolen *Wilhelmina***
Gelukkig rijdt er geen HSL naar Roodeschool maar een boemeltje.
- 15 • **Onbekende molens & Nieuwe gegevens**
Puzzels zijn er om gepeld te worden.
- 16 • **Nationale molendag**
De dichterlijke inspiratie stroomde veel sneller dan de wind.
- 17 • **Nationale Molendag op korenmolen *Wilhelmina***
Een dag slaagt niet bij wind alleen.
- 18 • **De *Widde Meuln* en krantenkoppenmakers**
Hoe dan ook in het nieuws blijven, dat is de kunst.
- 19 • **Gildenieuws**
Drie gastsprekers lieten hun licht schijnen in café De Lanteern.
- 20 • **Molennieuws**
*De meeuw is voorlopig vleugellam.
Bij Ander Molennieuws leest u onder andere over gluren bij de benedenburen (Drenthe).*
- 25 • **Boekennieuws**
Gaat u met een boek of een laptop naar bed?
- 27 • **Activiteiten van het Groninger Molenarchief**
Alles is geschiedenis, niet alleen de rest.
- **Agenda**

Redactioneel

'Wij delen onze kennis met professioneel betrokkenen, beleidsmakers en –uitvoerders en particuliere belangstellenden.' Op het eerste gezicht lijkt er weinig af te dingen op zo'n tekst, zij het dat niet meteen duidelijk is op wie hij van toepassing bedoelt te zijn. Toegegeven, het is een uit zijn context gelicht citaat, maar de redacteurs van de publicatie waaraan hij is ontleend, vonden hem voldoende belangrijk om hem als kop boven een alinea te zetten. U kent de plaagstootjes van de schrijver dezes, dus hij laat u nog even in het ongewisse.

Professioneel is het toverwoord van deze tijd. In het huidige taalgebruik kleeft er de suggestie aan dat iedereen zichzelf dat etiket graag zou willen opplakken. Maar wat is professioneel? Streeft een banketbakker naar de meest exquise taartjes of is hij uit op een zo groot mogelijk gewin bij een matige, maar populaire smaak? Bovendien zijn de vaklieden van vroeger anders zelfstandig dan de *professionals* van nu. Er vindt een onteigening plaats van beroepseer tegelijk met de fusies onder steeds meer en overlappende koepels. De tussenlaag van paraplu's blijkt steeds meer slechts het doel te hebben zichzelf uit de wind, de regen en de drup te houden. De kaste van managers legt de werkers steeds meer regels op met de bijbehorende(!) tijdvretende registratietaken. De cultuur van afschuiving van verantwoordelijkheden naar een ander niveau dat zover weg is dat de werkelijkheid van alledag op onafzienbare afstand raakt, leidt tot frustraties bij de uitvoerenden en de doelgroepen: "meer handen aan het bed", "meer blauw op straat"; enzovoort.

Onlangs was er een werkconferentie onder de fraaie titel *Van BeroepsZeer tot Beroepseer* (zie: www.beroepseer.nl).

De intrigerende vraag dringt zich op hoe het zit met de zelfstandigheid van vrijwilligers.

Terug bij de hierboven geciteerde zin. Hij is afkomstig uit de publicatie *Missie, Visie en Strategie* die omschrijft en/of beschrijft (let op het subtiële verschil!) wat we kunnen/mogen (let op het subtiële verschil!) verwachten van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). In dit rijk geïllustreerde boekje hebben management-"agologogen" en soortgelijk volk zich driftig uitgeleefd. Ondanks alle gepretendeerde veranderingen kunnen we de voor de molenwereld niet te omzeilen organisatie gewoon *de rijksdienst* blijven noemen. De bewaarders van het molenerfgoed zullen er geen metamorfose door ondergaan. Een belangrijke omslag heeft al veel eerder plaatsgevonden toen vrijwillige molenaars de plaats van beroepsmolenaars zijn gaan overnemen. Somberegzen is er meer sprake van inkapseling – toegegeven: een bijverschijnsel van sommige metamorfosen. In de natuur is coconvorming een voorbijgaand stadium dat tot bevrijding leidt; in de organisatie- en managementwereld daarentegen...

Het citaat definieert ook een nieuwe molenaarsgeneratie, die er naast instandhouding een omvangrijke educatieve taak bij heeft gekregen. Die pet past ons allemaal – maar als hij zo ruim bemeten is, kan hij over de ogen zakken en het uitzicht benemen.

Redactioneel vervolg (1)

In dit nummer is een brief bijgevoegd van de Stichting Het Groninger Molenhuis over de betaling van donaties over 2006.

Het Groninger Molenhuis houdt u tussen de *Nieuwe Zelfzwichters* door op de hoogte van actuele zaken

in de (Groninger) molenwereld door middel van een elektronische nieuwsbrief. U kunt de meest recente raadplegen op www.groningermolens.nl U kunt zich abonneren op de nieuwsbrief door uw e-mailadres te sturen naar molens@museumhuisgroningen.nl. Vermeld als onderwerp: *Abonnement Nieuwsbrief*.

De Gilde-Rolle der Molenaers Gilde in de stad Groningen van 1652

In 1436 werd door de Burgemeesteren en Raad in de stad Groningen, in overleg met de gezworen meente¹ een Algemene Gildebrief vastgesteld. Daarmee is er voor het eerst sprake van een wettige erkenning van de gilden in de stad. Voor die tijd bestonden er wel broederschappen, zoals blijkt uit de "Broederschapsbrief der Kremers" van 1362 en het verdrag van 14 september 1424 tussen "de borgerye tot Groningen, die dat Brouwerampt doen, mit die Borgemeesteren en Raed."

De gilden waren verdeeld in burgergilden en raadsgilden. Een mogelijke oorsprong van deze deling kan zijn dat de burgergilden tot de oudst gezetelde broederschappen behoorden en dat deze gilden beroepen uitoefenden, die min of meer plaatselijk waren.

De raadsgilden omvatten beroepen en bedrijven die van vreemde oorsprong waren of waarvoor kapitaalcrachtiger middelen noodzakelijk waren. Zij stonden rechtstreeks onder toezicht van de raad.

In 1446 telde men in de stad Groningen vijftien burgergilden, in de zeventiende eeuw was dit aantal tot achttien gestegen. Van de raadsgilden waren er twaalf en daarnaast bestonden er nog twee buitengilden.

Van de burgergilden maakten deel uit:

1. Smeden,
2. Bakkers,
3. Schoenmakers en Leerlooijers,
4. Kleermakers,
5. Kramers of Kremers,
6. Zadelmakers en Tinnegieters,
7. Glazemakers en Verwers,
8. Kastemakers,
9. Wiel- en Stoeldraaijers,
10. Kuipers,
11. Wantscheerders of Lakenbereiders,
12. Hoedemakers,

13. Schuitemakers,
14. Schuitevaarders,
15. Stelmakers,
16. Slagters,
17. Pelsters of Bontwerkers,
18. Linnenwevers.

Tot de raadsgilden behoorden:

1. Brouwers,
2. Goudsmiden,
3. Koperslagers,
4. Timmerlieden, Metselaars, Zerkhouwers en Leidekkers,
5. Pottebakkers,
6. Zwaardvegers,
7. Baardscheerders en Heelmeesters,
8. Korvemakers,
9. Wollenwevers,
10. Molenaars,
11. Koekebakkers,
12. Herbergiers en Biertappers.

En van de buitengilden:

1. Groot-Schippersgilde,
2. Voerlieden.

Elk gilde had zijn eigen bestuur, dat zich uitsluitend bepaalde tot het huishoudelijk bestuur van de gildezaken. Het trad slechts dan naar buiten, wanneer het de rechten van het gilde of van zijn leden betrof. Dit bestuur was opgedragen aan een Olderman, bijgestaan door twee Hovelingen, oudste en jongste, die jaarlijks, op de tweede Pinksterdag, door de gildeleden werden verkozen.

Sommige gilden bezaten een eigen gildenhuis, andere kwamen tezamen in een herberg, waar ze een eigen plek hadden. Naast de bescherming van het beroep, was een wezenlijk onderdeel van de gilden de steun aan elkaar bij ziekte, ouderdom en overlijden.

Uit de Raadsresoluties van de stad Groningen is op te maken dat op 30 januari 1632 de burgemeester en enige raadsheren "worden gecommiteert, om de Mullers rolle te renoveren, als mede te bevorderen dat alle nieuwe rollen in een boeck geschreven, en de olden tijdtlijcx corrigeert en verbetert mogen worden."

Dit gebeurt inderdaad, maar ook nog eens 160 jaar later, in 1792, wanneer alle registers van de gildenrollen van de twaalf nieuwe of raadsgilden opnieuw worden overgeschreven.² Dankzij dit feit beschikken we nu over de volledige tekst van de gilderol van de molenaars, zoals deze in 1652 is hernieuwd, nadat de oudste keur verloren is gegaan. In ditzelfde jaar werd tevens aan alle molenaars het burgerrecht verleend. De handgeschreven tekst van de gilderol met de 27 artikelen luidt als volgt:

Het Molenaars - Gilde

1652 Mei 13

Bl. 1.

Extract uijt het Resolutie Boek der Stad Groningen.

Jovis den 13. Meij 1652.

Borgemeesteren ende Raadt in Groningen hebben bij desen gerenoveert ende geamplieert de Gilde Rolle der Molenaars Gilde in dese Stadt, invoegeen ende manieren als hiernaevolget.

I.

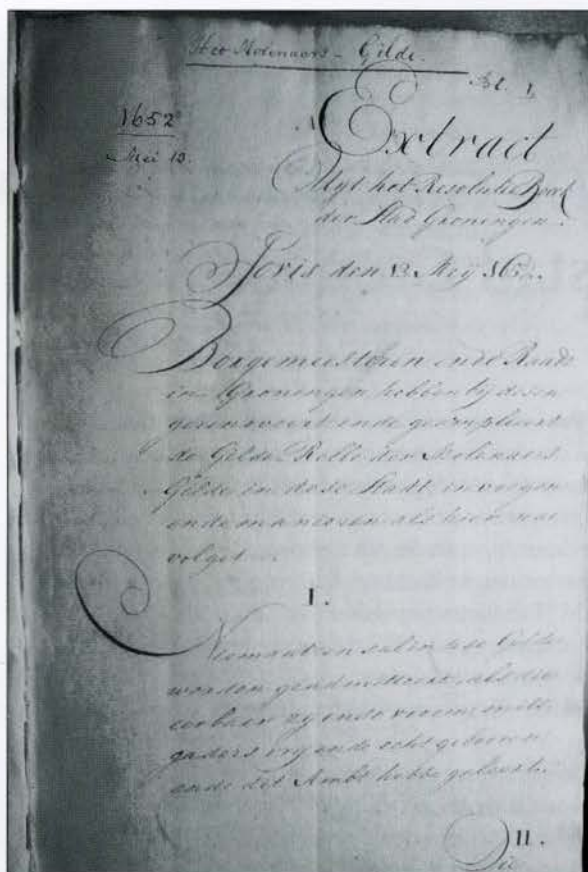
Niemant en sal in dese Gilde werden geadmitteert³, als die eerbaer zij ende vroom, mitsgaders vrij ende echtgebooren, ende dit Ambt hebbe geleert.

II.

Diegene, soo dese Gilde wil winnen, sal daer voor betalen aen de Gilde twintich Car. Gulden⁴ met een Gilde Pulle. Aen den Praesiderende Borgemeester en aen d'Armen ijder twee gulden tijñ stuiv. aen de Stadts Rentemeester negen guld. aen d'Olderman en de Heuvelingen dartich brab. stuiv.⁵ ende tot ledder en barvegeldt⁶ dartich brab. stuiv. ende daertoe Bode wesen, om te dagen, schenken ende andere Gilde-diensten te doen bester tijdt een ander de Gilde winnet, die hem dit Bode-ambt⁷ afneemt ende daer van verlost.

III.

Van dit Bode-ambt sullen vrij ende exempt wesen Mullenaers Soons, de Gilde winnende.

Afb. 1. Het eerste blad van de gilderol van Het Molenaars - Gilde.

IV.

Wanneer een Gilde-Broeders Soon de Gilde winnet, sal hij het Ambt hebben geleert, ende betalen aen de Gilde tijñ guld. aen den Praesiderende Borgemeester twee guld. tijñ stuiv. aen de Olderman en Heuvelingen dartich stuiv. aen d'Armen vijf en twintich stuiv. ende tot ledder en barvegelt vijftijñ stuiv.

V.

De Gilde Broeders weduwen en Dochters sullen de halve Gilde hebben, ende trouwende aen een Persoon buijten dese Gilde, sal deselve de halve Gilde winnen, een Gilde Pulle geven ende Bode wesen.

VI.

Een Gilde-Broeders Soon trouwende, aen een Gilde Broeders weduwe of Dochter sal de Gilde winnen als een Gilde Broeders Soon, vrij blijvende van het Bode-Ambt.

VII.

Alle Jaren op Pincxter Dingsdagh sullen alle Gilde Broeders ende Gilden Susters op de Reeckendagh ten volge d'ordre van d'H. Heeren Borgemeesteren

ende Raadt een bijeenkomst holden, ende sullen d'affwesende personen soo veel betalen tot d'onkosten als de tegenwoordige.

VIII.

Ende sullen d'Afgaende Olderman ende Heuvelingen alle Jaeren op Pinxter Dingsdagh een nieuwen Olderman met twee Heuvelingen kiezen, om voor dat selve Jaer de Gilde en der selver gerechtigheijt voor te staen.

IX.

Olderman en Heuvelingen sullen voor het Jaer, dat sij in bedieninge zijn, vrij wesen van alle Gilde lasten.

X.

Ende sullen voortaan niet meer als vier Oldermannen in dese gilde wesen.

XI.

D'afgaende Olderman ende Heuvelingen sullen alle Jaeren acht dagen nae Pinxter aen den nieuwen Olderman ende Heuvelingen reeckeninge reliqua ende overleveringe doen, ten overstaen van drie Oldste Gilde Broeders.

XII.

Geen Gilde Broeder sal vermogen op Sondagen, Bede-dagen, Hochtijds dagen te malen, met de Wagen vaeren, ofte sulcx doen laten, bij poena⁸ van ses gulden, t'appliceren⁹ een derden deel aen dese Stadt, een derden deel aen de Gilde, ende een derden deel aen d'Armen.

XIII.

Bij aldien op eene der voorsz. Dagen een stilte en gebreck mochte wesen van Meel in dese Stadt, soo en sal geen Mullenauer mogen maelen sonder consent van den Olderman, ende sal den Olderman van den E. E. Heer Praesiderende Borgemeester wegen het maelen oorlof moeten versoecken, en sulcx bekomen hebbende, niet aen een ofte ander Gilde Broeder in 't particulier, maer de samptlijke Gilde moeten bekend maecken en het maelen toestaen.

XIV.

In de Vergaderinge van Olderman ende Heuvelingen en alle ofte eenige Gilde Broeders sal niemant sonder consent van Olderman ende Heuvelingen sich meugen setten in der selver plaetse bij verbeurte van dartich brab. stuijver, twintich stuijv. aen den Olderman ende Heuvelingen, ende tijt stuijver aen den Armen te betalen.

XV.

Niemant sal ter praesentie van Olderman en Heuvelingen in het Reventer¹⁰ ofte anders vergadert zijnde onlust ofte moeijte mogen maecken, bij poena vier Caroli gulden te betalen, een gulden aen de Stadt, twee gulden aen Olderman ende Heuvelingen, ende een gulden aen den Armen.

XVI.

Voorts en sal oock niemant in eenige bijeenkomst ofte vergaederinge, twist, onlust ofte moeijte maecken, ofte in toornigen moede met Bier gieten, bij verbeurte van vijf Caroli gulden ofte meerder nae gelegentheijt van saecken, bij den Olderman ende Heuvelingen in der tijdt den breuck-valligen af te nemen, een guld. ten profijt der Stadt, drie gulden den Olderman ende Heuvelingen, ende een guld. den Armen te appliceren.

XVII.

Soo eemant op de vergaderinge van Olderman ende Heuvelingen verdaget zijnde, niet en compareerde, sal verbreeken vier Caroli gulden, een gulden aen de Stadt, twee gulden aen den Olderman ende Heuvelingen, ende een gulden aen den Armen te betalen.

XVIII.

Als de gilde te Reventer wert gedaget, en eemant op den bestemden tijdt en uijr niet en komt, sal ijder mael als hij suijmachtigh¹¹ bevonden wert, betalen tijt stuijver breucke voor den Olderman en Heuvelingen.

XIX.

Geen Gilde-Broeder sal anders mogen maelen, als nae des Raadts Ordonnantie, en die bevonden wert, daer en tegens gedaen te hebben, sal van de Olderman ende Heuvelingen in der tijdt nae gelegentheijt van saecken werden gebreuckt.¹²

XX.

Geen Mullenauer ofte desselfs Knecht sal vermogen Backer ofte Brouwer helpen koren ofte molt sacken treden, van de Beune¹³ laten ofte eenige ander diensten doen bij ses Carol. gulden te breucke, te appliceren aen de Stadt, Olderman en Heuvelingen en d'Armen, ijder een darde part.

XXI.

De eene Gilde-Broeder sal den anderen geen werck mogen onttrecken onder wat praetext ofte schijn 't selve soude mogen wesen, bij poena negen Carol. gulden, t'appliceren als in voorgaende Articul ge-expresseert is.

XXII.

Geen Mullenauers gesellen ofte andere persoonen, de Gilde niet hebbende, sullen mogen Meulens te koopen, timmeren ofte huijren, ofte sulcx doen laeten, om daer op te maelen, of te maelen laeten, bij poena van twintich guldens, vijftijn guldens ten profijt der Gilde, twee gulden tijt stuijver der Stadt, en twee gulden tijt stuijver aen Olderman en Heuvelingen te betalen.

XXIII.

Bij aldien een Gilde-Broeder sodanich Persoon als in voorsz. Articul geschreven is, op sijn Meule settede om te maelen, sal gehouden wesen daer voor de Gilde te voldoen ende betalen, bij kenninge van Olderman en Heuvelingen, ende de breucke als in voorgaende Articul is uijtgedrukt.

XXIV.

Een Gilde-Broeder ofte Gilde-Suster stervende, ofte een Doodde in huijs hebbende, sullen Olderman ende Heuvelingen op 't versoeck des Dooden vrienden de Gilde-Broeders, op dach van begrafenisse, door haer Gilde Bode dagen voor des Dooden deure, ende en sal een ijder Gilde-Broeder geven een stuijver voor d'Armen.

XXV.

Ider Gilde-Broeder niet komende voor ofte op de Klocken-slach aen des Dooden deure, die sal verbreecken vier Car. Gulden, een gulden aan de Stadt, twee gulden aan Olderman ende Heuvelingen, ende een gulden aen d'Armen te betalen.

XXVI.

Desgelijcx sullen de Gilde-Broeders te samen de Doodde ten begrafenisse volgen, ende nae de begraevinge oock verluijden, ende die niet luijden kan, sal een ander in sijn plaetse stellen ende blijven bij de Tooren tot dat het luijden gedaen is, ten zij bij consent des Oldermans ofte Heuvelingen, bij poena van vijftijn stuijvers tot profijt der Gilde.

XXVII.

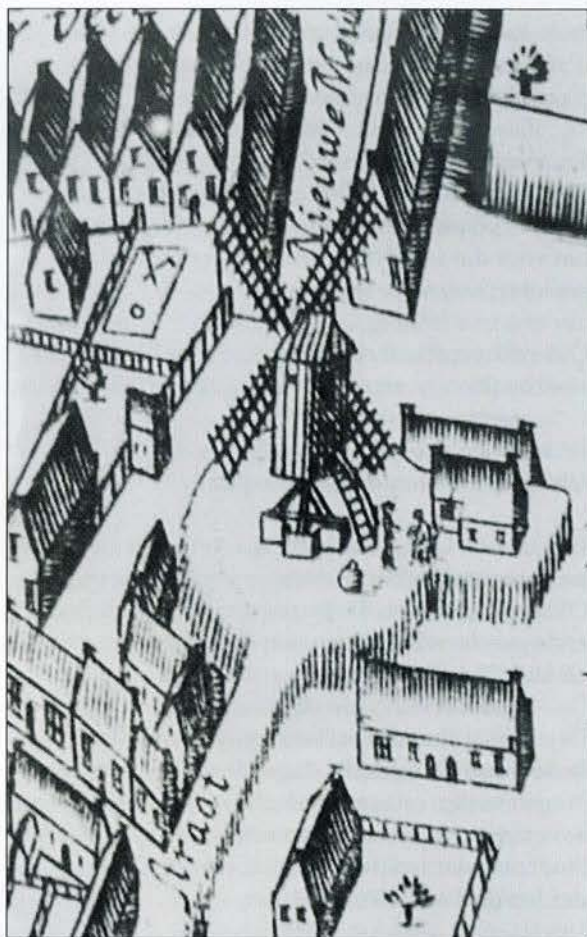
De Olderman ende Heuvelingen sullen naest des Dooden Vrunden gaen, ende soo eenick Gilde-Broeder totte Doodde met als vrient in huijs gebeden, voor den Olderman ende Heuvelingen inginge, sal verbeuren twee gulden, die helfte voor den Olderman ende Heuvelingen ende de helfte voor de Armen.

XXVII.

Olderman en Heuvelingen sullen door haer Gilde-Bode den breuck-achtigen, de breucken mogen afhaelen, ende in cas van weijgeringe, daervoor penden laten.

Approbata in den Raadt
Groningae Jovis ut supra
Coll. accordat.
Dr. P. Tettema Secret.

Jan Claessen als Olderman.
Tonnis Pieters Olste Hovelinck.
Jacob Thijs Jongste Hovelinck.
Olderman en Hovelingen in der tijdt.

Afb. 2. In 1643 tekende Egbert Haubois een vogelvluchtkaart van de stad Groningen. Op deze kaart zijn alle dwingers getekend en hierop zijn 14 molens duidelijk te zien. Bovenstaande afbeelding toont de molen met het molenaarshuis en de sarieshut op de Drenckelaers dwinger.

In het gildeboek moeten vervolgens eveneens alle besluiten worden opgeschreven die door het bestuur van de stad worden genomen en betrekking hebben op de molenaars:

"sullende dese Resolutie aldus in der Molenaeren Gilde-boeck van woorde tot woorde worden geinsereert¹⁴ om sich daer nae stricktelijs te moeten reguleren."

Enige voorbeelden van deze resoluties zijn:
"het versochte recht van Borgerschap voor haer ende haere kinderen",
welke op 25 februari 1658 wordt ingediend.
Het verzoek wordt toegestaan, mits het bedrag van vijfhonderd Carolus gulden wordt betaald.

En op 17 januari 1682 is te lezen:

"De H. Heeren Borgemeesteren ende Raadt: Hebben bij occasie van den Eedt bij de Molenaers knechts tegens de frauden gedaen, goetgevonden ende geresolveert dat de respective Molenaers deser Stadt sich voortaan van geen Knechts op de Meulens sullen moogen laten bedienen, onder de sestijn Jaeren oudt, veelweinig dereselve in 't Gerichte Jaerlijx praesenteeren om den behoorlijcken Eedt te doen."

Op 11 april 1695 wordt de klacht beschreven "hoe dat sich eenige Gilde-Broeders alhier tot bederf van haer Gilde tegens de welmeininge van 't 19. Articul van haer Gilde-Rolle derfden onderstaen om het Graen voor minder Prijs te maelen als deselve over de vijftigh Jaren herwaerts gewoonlijk waeren geweest te doen."

De molenaars worden gemaand zich aan de afgesproken prijs te houden.

Een opmerkelijk en curieus feit is in het volgende, op 8 maart 1703 neergeschreven bericht te lezen: "Vertonen U.Ed.Moog. met onderdanig respect de Olderman en Heuvelingen van de Molenaers-Gilde, hoe dat door 't versterff van Evert Gerrits alhier maer een Persoon is onder de Timmerlieden-Gilde dewelke het Molen-maken verstaet, vermits nu deselve noch daer en boven tijdljx te Lande arbeijdet, So is 't onmogelijk dat Remonstranten al-te-samen van hem kunnen worden gedient, maer moeten somtijds een halff Jaer en langer wachten, egter alhier niemant dewelke niet onder de Timmerlieden Gilde is durft arbeijden uit vrese van moeijte en ongelegenheijt van processen. Soo is Supplianten ootmoedigh versoeck dat U.Ed.Moog. haer gelieven te permitteren ende te autoriseren om andere vreemde Molemakers na vereijsch van sake in haer werck te mogen emploijeren." ¹⁵

In de tijd van de Bataafse republiek werden de gilden opgeheven. Het artikel 53 der Staatsregeling van 1798 vermeldt daarover het volgende: "Bij de aanneming der Staatsregeling, worden vervallen verklaard alle Gilden, Corporatien of Broederschappen van Weeringen, Ambagten of Fabrieken."

En door dat besluit werd, na ruim drie eeuwen daarin door het gildesysteem beperkt te zijn, het voor elke burger mogelijk een eigen bedrijf te beginnen.

Uithuizen, 30 maart 2006

Gebruikte bronnen en literatuur

RHC Groninger Archieven
Groninger Museum voor Stad en Lande *De Groningse Gilden*. 1967
M. Beekhuis *De Gilden Groninger Volksalmanak* 1841, 1842, 1843
P. J. Blok *Raad en gilden te Groningen Groninger Volksalmanak* 1895
Joop van Campen *Het gilde van de goud- en zilvermeden*. Met uitgebreide literatuuropgave <http://www.ngvgroningen.nl>

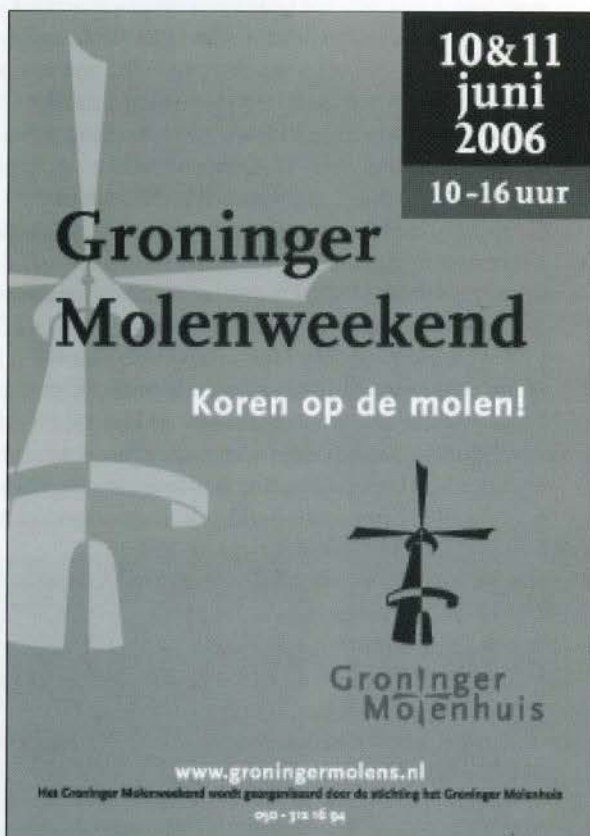
Noten

1. De Gezworenen of Zworen Meente vormden een soort volksvertegenwoordiging die bij belangrijke zaken door Burgemeesters en Raad werden geraadpleegd.
2. Registers van de gildenrollen, tg.nr. 1325, nr. 7.
3. Geadmitteert - aangesteld.
4. Carolus gulden - Gouden en zilveren munt van Karel V ter waarde van 20 stuiver; het goudstuk met de geharnaste keizer ten halven lijve, werd ingevoerd in 1521; het gelijkwaardige zilverstuk met borstbeeld van de keizer in 1543. Ook nadat de gouden en zilveren munten van dit type niet meer geslagen werden, bleef de naam Carolus gulden nog lang in gebruik ter aanduiding van de rekeneenheid van 20 stuiver, weldra gewoonlijk gulden genoemd. (Dr. Enno van Gelder *De Nederlandse munten*.)
5. Brabantse stuiver. Dit is de stuiver van de Bourgondische Nederlanden, een algemeen geldend betaalmiddel in de 17e eeuw.
6. Ledder en barvegeldt. Het entreegeld; nieuwe leden waren verplicht een bepaald bedrag te betalen voor de vertering tijdens de eerste vergadering waarin men werd aangenomen.
7. Bodeambt. Het jongste, dus pas toegetreden lid was verplicht het ambt van bode - een soort loopjongen die mededelingen moest rondbrengen, etc. - te vervullen. Hij bleef dit ambt houden tot er een ander nieuw lid die functie over nam.
8. Poena - boete.
9. Appliceren - opleggen, toepassen.
10. Reventer, reeftter, refter - eetzaal.
11. Suijmachtigh - verzuimen.
12. Gebreuckt - beboet.
13. Beune - zolder.
14. Geïnsereert - plaats geven, invoegen.
15. Resoluties van de raad van de stad Groningen, tg.nr. 740.

Er is leven in Groninger molens!

Molens hebben in de Nederlandse cultuur altijd Min het middelpunt van de belangstelling gestaan. In en bij de molen gebeurde het. Denk maar aan de verschillende verhalen en kluchten over de molens, de molenaar en niet te vergeten zijn vrouw. Wanneer Bredero zijn verhaal bij een molen laat afspelen is dat een garantie voor veel overspel en vermaak. Molenaars namen het nu eenmaal niet zo precies. Natuurlijk gold dit vooral voor de koren-molens in dorpen en steden, waar het een komen en gaan was van mensen om hun koren te laten malen.

10&11
juni
2006
10-16 uur

**Groninger
Molenweekend**

Koren op de molen!

Groninger
Molenhuis

www.groningermolens.nl

Het Groninger Molenweekend wordt georganiseerd door de stichting het Groninger Molenhuis
090 - 311 16 94

Molens oefenen nog steeds veel aantrekkingskracht uit. Wanneer een molen draait, voelen velen meteen de behoefte om te kijken. In tegenstelling tot vroeger draait de molen niet altijd, want de meeste molens hebben geen productiefunctie meer. Het zijn dan de vrijwilligers die in hun vrije tijd de molen in beweging zetten en bezoekers ontvangen. In Groningen zijn er een paar momenten waarop bijna alle molens draaien en toegankelijk zijn voor het publiek. Natuurlijk is dit op Nationale Molendag, maar ook tijdens het Groninger molenweekend. Dit is altijd het tweede weekend van juni.

Dit jaar stond het evenement in het teken van 'koren op de molen'. Alle molenaars in Groningen zijn uitgenodigd om tijdens het weekend een koor uit de omgeving te laten optreden om zo de andere functie die molens in de samenleving hadden, weer te laten herleven, te weten de centrumfunctie waar van alles te doen is en waar iedereen elkaar tegenkomt.

Als het de molenaars goed is bevallen, willen we hier volgend jaar een vervolg aan geven. Het jaar 2007 is immers uitgeroepen tot het Jaar van de molens. Ook in Groningen willen we hier uitgebreid aandacht aan besteden en tal van publieksactiviteiten organiseren. Dit legt wel een extra druk op de schouders van de vrijwillig molenaars. Daarom gaat het Groninger Molenhuis in september beginnen met een project 'Meer leven in Groninger molens'. Onderdeel van dit project is de opleiding tot molengids. Deze molengidsen kunnen de molenaar ondersteunen bij het opzetten van activiteiten en educatieprojecten. Molens kunnen daardoor nog meer kleur aan de samenleving geven dan ze nu al doen.

Vriendendag van het Groninger Molenhuis

Het Groninger Molenhuis heeft een geslaagde dag voor molenvrienden en andere geïnteresseerden achter de rug. Dit jaar was er voor gekozen om samen met Het Groninger Landschap een dag te organiseren, met bezoeken aan de zeskante korenmolen in Niebert en aan de twee borgen in Nuis en Niebert, en met voor de liefhebbers een wandeling van de ene naar de andere locatie.

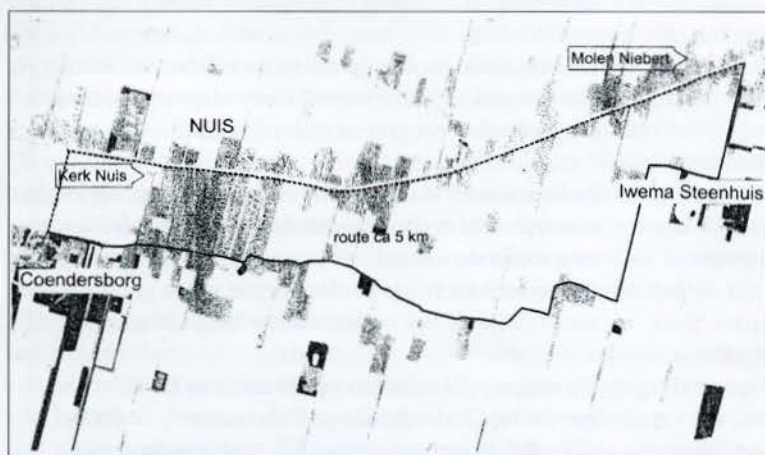
Op zaterdag 22 april was iedereen uitgenodigd in de *zeskante molen* van Niebert waar men namens het molenhuis welkom werd geheten door Roeli Broekhuis en werd voorzien van koffie en koek. Daarna was er gelegenheid de molen te bekijken, hierin bijgestaan door molenaar Eppie Broekema en zijn assistenten. Zij konden aan wie dat nog niet wist uitleggen hoe een korenmolen werkt en wat er allemaal komt kijken bij het in werking zetten van zo'n mechanisme. Het was al met al een gezellige drukte in de molen en de sfeer werd nog verhoogd door de aanwezigheid van twee accordeonisten.

Daarna kon er een bezoek gebracht worden aan de musea bij de borgen Coendersborg in Nuis en 't Steenhuis in Niebert, waar vrijwilligers namens het Groninger Landschap klaar stonden met infor-

matie over de geëxposeerde spullen en met allerlei lekkernijen. Ook waren er hier stands van het Groninger Molenhuis en van het Groninger Molenarchief, zodat de bezoekers nadere informatie over (verdwenen) molens konden krijgen en zich desgewenst van allerlei materiaal over molens in de provincie konden voorzien. Er was gezorgd voor muziek en een goede sfeer en mede dankzij het goede weer heeft iedereen een plezierige dag beleefd. Ook de wandeling van de Coendersborg in Nuis naar Het Steenhuis in Niebert was een groot succes. De deskundige gidsen van het Groninger Landschap wisten heel wat interessante en voor velen nog onbekende wetenswaardigheden te vertellen over de natuur en de cultuurhistorie van deze bijzondere streek.

De dag heeft naar schatting ruim 70 bezoekers getrokken, die verspreid over de dag hun bezoek aan het Westerkwartier in de molen begonnen. Veel van deze bezoekers waren donateurs van Het Groninger Landschap, en op deze manier zijn we er dus in geslaagd een groot aantal mensen te trekken voor wie 'de molens' een betrekkelijk nieuw aspect van landschappen vormden. Ook brachten veel buurtbewoners een bezoek aan de molen. We hopen bij deze

bezoekers de belangstelling voor de molens gewekt te hebben en verwachten ze nog vaak terug te zien, en wie weet ze binnenkort te kunnen begroeten als donateur van Het Groninger Molenhuis! Onze dank gaat uit naar molenaar Broekema en zijn assistenten en naar de vele vrijwilligers van het Groninger Landschap, die er met elkaar aan hebben bijgedragen dat deze dag een succes geworden is. We denken dat dit experiment met een combinatie van cultuur en natuur tot een geslaagde dag heeft geleid en het zeker verdient herhaald te worden.

Molenfietstocht op het Hogeland, zaterdag 1 juli 2006

Het noordelijke deel van het Hogeland ligt twee meter hoger dan de gebieden rondom de stad Groningen. Deze verhoging is ontstaan in de periode dat er nog geen dijken waren en is veroorzaakt door de aanslibbing van de zee. Een landschap waar rust, ruimte en immense vergezichten overheersen. Waar kerktorens op eeuwenoude wierden, bakens aan de horizon vormen. De weidse vergezichten van het Hogeland worden op lyrische wijze bezongen in de liedjes van Ede Staal.

De lengte van de route is ca. 40 km en voert langs acht molens en talrijke andere bezienswaardigheden. We vertrekken om 9:30 uur, met als start- en eindpunt, korenmolen *De Ster* in Winsum. Winsum heeft een mooie kerk – de torenkerk – waarvan de trap naar de toren aan de buitenkant is aangebracht. In het dorp staan twee achtkante stellingmolens.

De uit 1851 daterende koren- en pelmolen *De Ster* staat op een molenberg, het hoogste punt in het dorp. De oudste van de twee molens, *De Vriendschap*, is in 1801 is gebouwd als pelmolen en werd halverwege de 20e eeuw tot korenmolen omgebouwd. Heel kenmerkend voor deze molen zijn de achtkantstijlen die vanaf de stenen stiepen doorlopen tot de kap.

Schaphalsterzijl, een buurtschap aan de monding van het Winsumerdiep, is genoemd naar de daar gelegen zijl (uitwateringssluis). Oorspronkelijk lag hier één zijl, de Schaphalsterzijl. In de 18e eeuw werd de Winsumerzijl gebouwd. Later werd op het eilandje tussen de beide zijlen nog de Nieuwe Sluis gebouwd. Zo liggen er drie sluizen vlakbij elkaar. Net ten zuiden van de zijlen is een nieuw gemaal gebouwd, die de relatieve waterstijging van de bodemdaling door de winning van aardgas, moet

compenseren. Het gemaal is in 2005 gereed gekomen, evenals de restauratie van het oude sluizencomplex.

Sluis vóór de restauratie van 2005
Foto: Cor Pol (DvhN-webpagina)

In Mensingeweer rijden we langs de aan het Mensingeweerster Loopdiep gelegen koren- en pelmolen *Hollands Welvaart* (3). Er bestaan plannen voor een koffie- en theeschenkerij bij de molen.

In Eenrum brengen we een bezoek aan de koren- en pelmolen *De Lelie*. Dit is de enige van de drie korenmolens in het dorp die overgebleven is. In de molen is de expositie “Van Maalderij tot Bakkerij” ingericht.

De volgende molen op de route is korenmolen *De Vier winden* in Pieterburen. Deze staat op de molenberg van de vroegere standerdmolen.

In Den Andel staat de pel- en korenmolen *De Jonge Hendrik*. Dit is de enige molen in Nederland waar nog tot in de zeventiger jaren van de vorige eeuw met windkracht op professionele wijze gerst gepeld werd door de bekende mulder Tiddo Muda.

De enige poldermolen op de route is *De Zilvermeeuw* bij Onderdendam. Deze naam is ontstaan doordat de stroomlijnnieuzen met bijbehorende

kleppen de molen van afstand een aparte glans gaven.

In Onderdendam brengen we een bezoek aan de onderbouw van korenmolen *Hunsingo*. De molen is gebouwd in 1855. In 1926 is de molen voorzien van een elektromotor; hij heeft tot 1939 dienst gedaan als korenmolen. In dat jaar is de molen tot de onderbouw afgebroken.

Eind 2004 is gestart met de restauratie van de molen en op 10 juni 2005 werd op feestelijke wijze de voltooiing van eerste fase van de herbouw afgesloten. Vanaf de nieuwe stelling heb je fraai uitzicht op de vele schitterende historische gebouwen en het knooppunt van waterwegen. Op de begane grond bevindt zich een lunchcafé. De derde zolder van de molen is ingericht met een expositie over de geschiedenis van de trek- en beurtvaart in en rond Onderdendam in de tijd dat deze plaats handelscentrum van de regio Hunsingo was.

Zodra er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn, zal men beginnen met het plaatsen van het achtkant de kap en de wieken. Het achtkant, dat

hiervoor gebruikt gaat worden, is afkomstig van de molen *Slaghekke* uit Rijssen.

Niet te hard over de rotonde fietsen, anders waait ie om! (duikelaar-windmolenkunstwerk; bij Sloten, NH)
<http://members.lycos.nl/leopedaal/westeinderplassen.htm>

Opmerkingen:

Het is de bedoeling om in de tweede helft van de middag weer terug te zijn in Winsum.

Bij de start ontvangt u een uitgebreide routebeschrijving met routekaartje.

Deelname is gratis, ook hoeft u zich niet van tevoren aan te melden. U dient wel zelf een lunchpakket mee te nemen.

Indien u nog vragen heeft, kunt u bellen met Gerard Koster, (050) 5032537.

E.M. Edens

Bevolkingsaanwas en molenbouw in Drieborg

Achter in de Gouden Eeuw, nadat de oorlog met Spanje voorbij was en de economie van de republiek de meest welvarende van de wereld was geworden, vond er als gevolg daarvan een relatief grote aanwas van de bevolking plaats.

Zo kon het gebeuren dat in een noordoostelijke uithoek van de jonge republiek een korenmolen in Beerta overuren draaide om de gegroeide bevolking van meel te voorzien. De bewoners moesten soms wel vijf weken wachten voordat hun graan gemalen was. Een onhoudbare situatie.

Welke molen in deze tijd in Beerta stond, is niet bekend. Mogelijk was het een vroege voorloper van de latere molen Udemas of de molen Schiphuis. De molen Udemas was in 1945 verwoest. De molen Schiphuis was in 1910 verbrand, later herbouwd en in 1946 weer afgebrand.

Er moest wel een korenmolen bijkomen. In 1663 kreeg Nieuw-Beerta een eigen standerdmolen. De korenmolen stond op een molenberg en de constructie van het kruiswerk was een zetelkruier. Na 1781 verdween deze molen door onbekende oorzaken.

Molen Schiphuis

Ansichtkaart collectie T. Meesters, Breda
(via www.molendatabase.org, nummer 1498)

In Nieuw-Beerta kwam na het verdwijnen van de eerdere molen, maar voor 1818, een nieuwe molen te staan op dezelfde plek aan de oude hoofdweg naar Nieuweschan. Van deze stellingmolen is meer bekend. Het had een rietgedekte bovenbouw. Het was een bovenkruier met achtkantige romp. Het gevlucht van 70 voet was oudhollands opgehekt. Een bijzondere versiering van de molen was de prachtige baard. Er stond vlakbij de molen een herenhuis, dat erg belemmerend moet hebben gewerkt voor de molen. In 1913 of later moet de molen zijn gesloopt. De molenaar was toen ene O. Poel.

Maar een vroegere molenaar dan de heer Poel op deze molen zou geschiedenis schrijven. Zo'n honderd jaar eerder namelijk was Enno Jans Onnes de molenaar in Nieuw-Beerta. Hij komt voor in een besluitenlijst uit het *Register der Resolutien van Edele Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten van Groningen* van woensdag 26 augustus 1818. In dit document werd naam Drieburg (het huidige Drieborg) voor het eerst gebruikt in een officieel stuk.

Een fragment:

Op het verzoek van Enno Jans Onnes, een korenmolenaar uit Nieuw-Beerta, om, als men het werkelijk nodig vindt een tweede molen te plaatsen, dit te doen in de Kroonpolder op dezelfde plaats genaamd de drieburg waar ook...

Het was een besluitenlijst en Onnes deed een verzoek de tweede korenmolen ver van de zijne te plaatsen wegens concurrentie. De tweede molen werd ook inderdaad op de door Onnes verzochte plek gebouwd. In 1821, dus drie jaar na het besluit van Provinciale Staten werd in de Kroonpolder bij Drieborg een achtkantige bovenkruier opgetrokken. Deze molen is in 1918 verbrand en de laatste molenaar heette Possel.

Molen in de Kroonpolder bij Drieborg

Ontleend aan: www.molendatabase.org (nummer 1583)

De molen in de Kroonpolder bij Drieborg moest waarschijnlijk ook weer gebouwd worden wegens bevolkingsgroei in de negentiende eeuw. Meer mensen betekende een grotere behoefte aan meel en dus aan korenmolens. Zo is een verband gelegd tussen bevolkingsgroei door de eeuwen heen en de eerste vermelding van het dijkdorp Drieborg in het Oldambt.

Ik heb gebruik gemaakt van de Database van Verdwenen Molens in Nederland (www.molendatabase.org), van Drieborg – Een dijkdorp in Groningen door Bert Bulder (ISBN 90-801955-1-0) en van de internetpublicatie *De korenmolens in Oost-Groningen vóór 1855* (met een overzicht van de molens in de gemeente Menterwolde) door Otto S. Knottnerus (www.xs4all.nl/~ottoknot/werk/Molens.html).

Recente geschiedenis van de korenmolen *Wilhelmina*

In het voorjaar van 1999 zag ik vanuit de trein naar Roodeschool voor het eerst die grote molen met een witte onderbouw te Noorderhoogebrug. Enkele maanden later ben ik samen met mijn zus, die tegelijk in opleiding was (voor vrijwillig molenaar – red.), met de trein vanuit Haarlem naar de *Wilhelmina* gereisd. 's Morgens om half tien waren we er en we zijn gebleven tot ongeveer zes uur 's avonds. De *Wilhelmina* had indruk gemaakt ook al kon ze toen helaas door een gebroken spruit niet draaien.

Het bleef niet bij die ene keer. Ook molen *Koningslaagte* had onze aandacht getrokken, al was er die bewuste zaterdag geen gelegenheid die molen te bezoeken; dat werd zomer 2000. Niet alleen de molens hier hadden mijn interesse, maar ook de molenaar stond mij wel aan.

En zo kwam van het een het ander

Nadat ik in april 2002 hier ben komen wonen, zijn we gaan nadenken over een keuze uit onze hobby's: we hebben een paard en we zijn molenaars. Het werd niet moeilijk: de molens en met name de *Wilhelmina*.

Nog voor ik hier kwam wonen hebben we al uitgeprobeerd wat de beste dag was om open te zijn, de zaterdag of de zondag. Zelf hadden we het liefst

zaterdag en dat bleek ook de voorkeur was van het publiek. In eerste instantie zijn we open gegaan van 11:00 tot 16:00 uur. In oktober kochten we onze eerste graan aan. Gelijk hebben we ook een nieuw evenement bedacht: *avondmalen*. Het bleek een groot succes, we ontvingen een dikke 300 bezoekers. We hebben gelijk gezegd: we maken er een jaarlijks terugkerend evenement van op zaterdagavond elk laatste weekend van oktober - als de klok een uur terug gaat.

Dit jaar gaan we dit dan ook voor de 5^e keer organiseren op 28 oktober. De afgelopen 3 jaar waren we ook verzekerd van uitermate ervaren pannenkokenbakkers. Die gelukkig ook hun hulp voor dit jaar alweer hebben toegezegd.

Avondmalen op 29 oktober 2005

De *Wilhelmina* is een molen van Molenstichting Hunsingo e.O. Deze stichting bezit acht molens waarvan *Wilhelmina* de enige stellingkorenmolen is. Doordat de molen zo hoog is, kost het onderhoud ook het nodige. Mijn contacten met klanten en andere mensen o.a. uit Noorderhoogebrug leerden mij dat er veel belangstelling en steun was/is voor de *Wilhelmina*. De moeilijkheid lag er alleen in dat de mensen de *Wilhelmina* wel financieel willen

ondersteunen, maar niet de andere zeven molens van Hunsingo. In overleg met de molenstichting werd er een aparte rekening geopend speciaal voor de *Wilhelmina* onder de naam 'Vrienden van de Wilhelmina'. Om nu deze vriendenclub leuk en laagdrempelig te houden, werd een voorbeeldbijdrage genoemd van € 5,- per jaar. Dit bedrag komt geheel ten goede aan het onderhoud. Dan krijgen *De Vrienden* vier maal per jaar een nieuwsbrief en organiseren we meestal 's zomers een Vrienden-avond, bijvoorbeeld in de vorm van een barbecue. De activiteiten lopen al voor het vierde jaar en we hebben nu zo'n 50 Vrienden; niet alleen mensen uit Noorderhoogebrug maar ook van buiten af (in heel Nederland).

Nadat we in 2002 weer zijn begonnen met malen, gaat het steeds beter met de meelverkoop in de *Wilhelmina*. Na verloop van tijd werden daarom de openingstijden aangepast. We gaan op zaterdag om 10:00 uur open en om 17:00 uur dicht. Het komt echter regelmatig voor dat we nog langer doorgaan.

In 2005 kregen we een recept voor een kruidkoekmix. Na de introductie in augustus liep dat enorm goed - zelfs zo dat we in oktober een variant op deze mix konden presenteren. Nadat we de koekmixen hadden uitgebreid en ook een assortiment broodbakmixen op de markt hadden gebracht, bleken er zich twee problemen met de winkel voor te doen.

De huidige winkel, op de 2^e zolder van de molen, is te onzichtbaar. Doordat het maalgedeelte nog hoger ligt, is er op de begane grond vaak niemand te zien. Het is ook niet echt duidelijk dat er boven een winkeltje is. Daarbij zijn de twee trappen soms ook een bezwaar, vooral voor mensen met kleine kinderen en voor oudere bezoekers.

De uitbreiding van het assortiment mixen veroorzaakte een ruimtegebrek in de molenwinkel terwijl uitbreiding op de oorspronkelijke plaats niet mogelijk is.

De Molenstichting Hunsingo e.O. gaf toestemming de winkel naar beneden te verplaatsen, mits we de doorvaart van de molen in het zicht hielden. We hebben een tekening gemaakt en vervolgens zijn we gaan kijken wat er verplaatst moest worden om de winkel op de begane grond te realiseren. Met hulp van derden zijn beneden onder andere enkele machines verzet waardoor er ruimte ontstond om een winkel te bouwen in stijl met de molen. In december hebben we het hout voor het geraamte binnengekregen en in januari zijn we begonnen aan de bouw. Met hulp van enkele enthousiastelingen uit Noorderhoogebrug kwam al snel het bekleedhout er tegenaan en werd de vloer gelegd en de winkelinrichting aangebracht. De winkel is officieel geopend op 13 mei, de Nationale Molendag (zie het verslag elders in dit blad).

Interieur van de *Wilhelmina*-winkel

Alle foto's: H.J. Berghuis, Zuidwolde.

FIRMA EKKELKAMP

De speciaalzaak voor: Volkorenmeel

*Hondensport, Vogelzaden,
Paardenvoeders, Vogels
Aquariumbenodigdheden,
Hengelsportartikelen
en alles voor Uw huisdieren*

Rijksstraatweg 135
(050) 535 02 15
Haren (Gr)

Postbus 72
5420 AB Gemert
tel 0492-364292
www.protekta.nl

Protekta
Conserduc-Renofors

MET DIVERSE VESTIGINGEN IS PROTEKTA ACTIEF IN ALLE DELEN VAN NEDERLAND

Vanaf 1950 landelijk gespecialiseerd in:

Houtrestauratie

*Herstel van door houtrot aangetaste balkenden etc.
op basis van de Bêta®-methode met toepassing
van kunstharsen.*

Houtconservering

*Bestrijding van houtworm, boktor en knaag-
kever. Behandelingen tegen zwam in hout en
muurwerk. Leverancier van producten.*

Protekta is ook gespecialiseerd in:

- duivenwering
- vochttechnieken
- gevelreiniging
- scheurinjectie/herstel
- betonreparatie
- plaagdierbestrijding

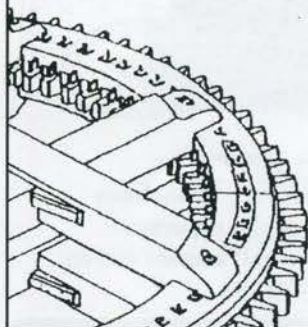

Molenmakersbedrijf
Molema
V.O.F.

Provincialeweg 4, 9677 TW Heiligerlee

telefoon (0597) 59 16 60
telefax (0597) 59 11 76
mobiel 06 53 22 48 91

Mulder Pot - Kropswolde

KORENMOLEN **De Hoop**

Woldweg 70, Kropswolde.

Voor de zelfbakkers(sters):

- volkorenmeel
- tarwemeel
- viergranenmeel
- pannenkoekmeel
- boekweitmeel

Openingstijden:

woe. t/m zat. 10.00-17.00 uur

Molenaar J.J. Pot
Telefoon (0598) 39 49 53

Naar windmolen

Joerwert

Te Feerwerd voor:

- ✓ tarwemeel
- ✓ tarwebloem
- ✓ rijst
- ✓ gort
- ✓ pannenkoekmeel
- ✓ gemengd graan
- ✓ en andere molenproducten
- ✓ (ook voor zelfbakkers/sters)

Donderdag, vrijdag en zaterdag geopend van
13.30 - 17.30 uur

Molenaar Rolf Wassens

☎ (0594) 62 15 45 / 62 19 45

JAN VOS

Rietdekkersbedrijf

**Al meer dan 25 jaar
vakmanschap**

⌘ Boerderijen

⌘ Villa's

⌘ Recreatiebungalows

⌘ **Molens**

⌘ Bungalows

Ook voor reparatie en onderhoud

tel./fax (050) 406 20 39

Oude Boerenweg 11 - Glimmen

Provincialeweg 28

9774 PB Adorp

tel: 050-3061221

06-51856323

fax: 0598-450013

email: info@dunning-molenbouw.nl

internet: dunning-molenbouw.nl

EENRUM

zelfs bij regen een zonnig dagje uit !!!

Rondom het Molenplein vindt U:

Molen de Lelie

Met bakkerijmuseum en ambachtelijk gebakken
oerbrood

Tel: 0595-491272

Aardewerkplaats de Volharding

Met ambachtelijk aardewerk uit de
hele wereld

Tel: 0595-401688

Abrahams Mosterdmakerij

met ambachtelijke mosterd en
azijnmakerij en sfeervol restaurant

Tel: 0595-491600

Kaarsenmakerij Wilhelmus

Met ambachtelijke kaarsen
productie en zelf kaarsen maken

Tel: 0595-491388

**VERSTOPPING ?
ALARMTELEFOON
050 - 5421890
24 UURS - DIENST**

- Rioolontstoppen
- Aanleg en reparatie
- T.V.-inspectie
- Gevelreiniging
- Impregneringen

PETER KUIL
REINIGINGS SERVICE

Osloweg 126
9723 BX Groningen

Tel. (050) 542 18 90
Fax (050) 542 37 78

Onderlinge Brandwaarborg Maatschappij

speciaal voor molenaars

SINDS 1873 SPECIALIST IN HET VERZEKEREN VAN WINDMOLENS

Hoofdkantoor Deventer: Singel 19 - Postbus 448 - 7400 AK Deventer
Telefoon (0570) 61 23 53

BAKKER *de Rappe* *Schoenlapper*

A-Kerkhof 33
9712 BC Groningen
Telefoon: (050) 312 08 07

Groningstalig

Lichtsteert
Reinder W. Hiemstra
Groningstalige gedichten
90 806217 5 7
12,50

Vangers van zomer
Jan Glas
Groningstalige gedichten
90 77487 11 5
12,50

Vogeldood
Melle Hijlkema
Groningstalige
korte verhalen
90 77487 20 4
12,50

Aan raand van tied
Jan K. Harms
Groningstalige verhalen
en gedichten
90 806217 9 X
13,50

Kunst&cultuur

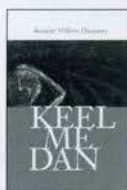

De buitenste binnenstad
Jan Ernst Douma
De Groninger diepenring
in 64 aquarellen
90 806217 6 5
22,50

Trap ze in de pokkel
Herman Sandman
Gebundelde columns
90 77487 19 0
12,50

Uitgeverij kleine Uil: topadres voor Groninger schrijvers en dichters

Keel me dan
Reinder W. Hiemstra
Groningstalige korte verhalen
90 77487 10 7
14,50

Uitgeverij kleine Uil heeft een uitgebreid fonds met
dichtbundels, verhalenbundels, romans en 'kijkboeken'.
Mooi om te hebben, prachtig om te geven.

Uitgeverij
kleine Uil

Aweg 4/1
9718 CS Groningen
fax (050) 3182026
e-mail info@kleineuil.nl
internet www.kleineuil.nl

Zie www.kleineuil.nl

Onbekende molens & Nieuwe gegevens

Van Wout Ritsema te Dalfsen ontving de redactie een vooroorlogse foto van een molen ergens in Groningen. Hij meldt dat anderen de suggestie deden dat de molen mogelijk in Pieterzijl stond en hij vraagt of een van onze lezers dat kan bevestigen of corrigeren.

Foto: Collectie W. Ritsema, Dalfsen

Pelsteen

Op de in het vorige nummer geplaatste vraag van Bart Slooten over initialen in een pelsteen ontving de redactie een mededeling van Willem Entrop die we hieronder geheel overnemen:

De initialen I N M zouden kunnen duiden op de eerste eigenaar: Jan Nicolaas Mulder, deze bleef tot omstreeks 1870 eigenaar.

Voor de andere initialen heb ik geen verklaring. Onderstaand de mij ter beschikking staande gegevens van de molen te Westerlee.

WESTERLEE

Koren- en (pel)molen. Een achtkante met horizontale planken gedekte stelling molen op een stenen wit tussen- en onderstuk en een houtgedekte kap. De roeden waren oudhollands opgehekt, later is één roede voorzien van zelfzwichting. In 1945 een gebruikte Pot-roede van een afgebrande molen uit Termunten, nu op beide roeden zelfzwichting. Gebouwd in 1852 voor Jan Nicolaas Mulder. Eigenaars: Jan Nicolaas Mulder tot ca. 1870; H.J. Mulder oa. 1875; Br Trenning; K. Luth; vanaf 1933 H. Bulder.

Afgebroken in 1957. Sloopvergunning d.d. 7 december 1955.

De pelstenen zijn ooit uit de molen verwijderd.

Hulpkracht een elektromotor van 12 pk.

Sinds 1946 met één roede, in 1954 geheel zonder roeden.

Onderstuk in 2003 nog aanwezig.

Op een steen in het muldershuis:

B.J.T	A.E.T.
18	90

Standplaats aan de noordoostzijde van het dorp, ten noorden van de Heereweg en ten zuiden van de Molenlaan.

(8.b.1) gr096.

[1017] 881-650.

Nationale molendag

De blauwe wimpel uit en ook de vlag.
Regen en onweer was ons verteld,
maar wanneer werd niet gemeld
en dus bleef het de hele dag droog.
Dat is wel zo goed, want de molens zijn hoog.
Molenaar Gramsbergen van *De Zwaluw* in Zuurdijk
zette ook zijn molen te kijk.
Vorbereiding pannenkoeken maken
en soep, want dat moest ook goed smaken.
Om 9 uur waren ze al in de weer.
De wind liet ze in de steek deze keer
zodat ze eigenlijk niet konden draaien
en toen het een beetje begon te waaien
blies hij van de verkeerde kant.
Dat hadden de kastanjabomen in de hand.
Plusminus 125 bezoekers hebben ze gehad.
Allemaal waren die op molenpad.
Het was er wel eens drukker geweest,
maar ja, het was ook overal feest.

Bij molen *Eva* in Usquert waren planten te koop
van verstandelijk gehandicapten en ik hoop
dat kwekerij Het Noorden van NOVO in het Lage
van de weg
goede zaken heeft gedaan zeg.
Perkplanten en groentes ecologisch geteeld
werden onder de molen verdeeld.
Op de molen was het rustig,
maar ze hadden net in Usquert
een grote braderie georganiseerd,
altijd op 5 mei, en de molen zeer vereerd
met een bezoekje, daarom nu weinig mensen.
Ze hadden even andere wensen.
Plusminus 15 bezoekers zijn er geweest;
uit de omgeving wel het meest.

Op het Hogeland zijn drie fietsroutes gekomen.
Als u in het VVV-kantoor een route hebt genomen,
kunt u langs vele molens gaan;
waar u begint komt er niet op aan.
Uithuizen, Kantens, Usquert,
Zandeweer, Garsthuizen en nog veel meer
en nu maar hopen op mooi fietsweer.

Minder bezoekers is de algemene klacht,
omdat overal iets anders wacht.
Er was eigenlijk te veel te doen,
maar ja dat is het begin van het seizoen,
tenzij u iets gaat organiseren
wat de mensen zal interesseren.
Het hoeft niet groot, het kan ook klein
om samen gezellig te zijn
en de jeugd te inspireren
om voor molenaar te gaan leren.
Koffie, koek en ranja vindt men fijn
en dat hoeft niet duur te zijn.
Zo kunt u de mensen paaien
en de molens blijven draaien.

Nationale Molendag op korenmolen *Wilhelmina*

In maart kregen we het aanbod van enkele enthousiaste mensen uit Noorderhoogebrug om onze molenwinkel te helpen bouwen. Zelf hadden we in januari al het geraamte en het plafond geconstrueerd, maar door tijdgebrek en vanwege het ontbreken van voldoende financiën konden we er niet verder mee. Het voorstel was, de winkel in 3 weken af te bouwen (en voor te financieren!) en daarna een leuke opening te organiseren.

In april is men van start gegaan en na drie weken stond hij er! Wel was er nog heel veel afwerking, maar het was gelukt. De opening hebben we in overleg op Nationale Molendag gepland. Anders zouden we wel erg veel evenementen op een hoop krijgen, want in juni is immers het Groninger Molenweekend. Als we tussen al die activiteiten ook nog een winkel zouden willen openen, zouden we aan produceren helemaal niet meer toekomen. Om iedereen de gelegenheid te geven om langs te komen, hadden we besloten van 10:00 uur tot 22:00 uur open te zijn. Na rondvraag in het dorp bleek Cor van Wijngaarden bereid onze winkel te openen. Hij reageerde heel enthousiast op de vraag dat te doen.

Cor van Wijngaarden, de zoon van de laatste beroepsmolenaar dhr. W.B.J. van Wijngaarden, heeft de linten losgeknipt

Om half elf maakt de drumband Uno Animo uit Zuidwolde een rondgang door Noorderhoogebrug die om half twaalf weer bij de molen eindigde. Na een toegift volgde de openingsceremonie. Hendrik-Jan begon met een kleine toespraak, waarna dhr. van Wijngaarden de schaar en sleutel overhandigd werd. Toen de winkel geopend was sprak dhr. J.A.L. Trouw namens de Molenstichting Hunsingo e.O. Hij maakte de benoeming bekend van dhr. van Wijngaarden tot erelid van de *Vrienden van de Wilhelmina*. Op zijn beurt had ook Cor van Wijngaarden een verrassing voor ons. Wij kregen een grote taart met een foto van de Wilhelmina erop en voor alle aanwezigen had hij een gebakje bij zich met een fotootje van de *Wilhelmina*. Hierna was het officiële gedeelte voorbij.

Aangezien Hendrik-Jan en ik het niet over de naam voor de winkel eens hadden kunnen worden, hadden we eerder een prijsvraag uitgeschreven voor de leukste/origineelste/mooiste naam. We hebben heel veel leuke suggesties ontvangen. Zelf maken we een voorselectie en een onafhankelijk persoon zoekt de definitieve naam uit. De winnaar mag op 10 juni tijdens het Groninger Molenweekend de naam onthullen. Bovendien krijgt hij/zij een speciale rondleiding, een gratis pannenkoek en een kilo meel.

Tot half vijf hadden we aan één stuk door bezoekers op de molen; daarna nam de drukte wat af, maar er bleven tot ongeveer half tien toch mensen langs komen. Als we het aantal bezoekers gaan schatten dan komen we uit op ongeveer 800 mensen, waarvan er ruim 400 hebben genoten van de pannenkoeken. 's Avonds hadden we met zo'n twintig personen een gezellige gourmet onderin de molen.

U kunt zich voorstellen: voor ons was de Nationale Molendag heel bijzonder geslaagd!

Alle foto's: H.J. Berghuis, Zuidwolde
Zie ook: <http://www.noorderhoogebrug.nl/wilhelmina/index.htm>

J.C. van Driel

De *Widde Meuln* en krantenkoppenmakers

De werkelijkheid blijft de beschrijving op de webstek steeds vóór. Dus als u bij de tijd wilt blijven, moet u er een 'ouderwetse' krant bij blijven lezen.

De nieuwe inrichting van de molen begint met de sloop van de oude vloeren. Op 16 februari 2006 gaf

de oude dame daardoor de unieke gelegenheid als het ware onder de rokken te kijken. De koppenmaker omschreef het anders.

Op de webstek (<http://home.hetnet.nl/~jhoogakker/>) is te lezen dat de vierkante(!) buizen voor de sprinklerinstallatie voor een groot deel in de balken zullen worden weggewerkt.

Zoals bekend krijgt de *Widde Meuln* ter verbetering van de toegankelijkheid een lift. De hieronder afgebeelde kop op de voorpagina van de Gezinsbode van 31 maart 2006 zal voor de modale lezer waarschijnlijk maar voor één uitleg vatbaar zijn.

Maar wie de restauratieactiviteiten rond de *Widde Meuln* volgt, zal zich toch even achter de oren krabben.

Widde Meuln geeft geheimen prijs

reuzen in. Bezoekers kunnen zich overtuigen van de werkelijkheid door dit doorkijken in de *Widde Meuln* in Ten Boer. Alle vijf zelden zijn tijdelijk uit het pand gehaald. Dat heeft een bijna onbelemmerd en ongekend zicht op het reusachtige interieur. Lange houten balken en de houten in de nok van de koppen- en pompen. De molen - sinds de jaren vijftig niet meer in bedrijf - wordt nu door de jaar na jaar inrichtende restauratie weer in gebruik ge-

komen. Het wordt een trouwlocatie en er komt een informatiecentrum in. Om het doorkijken van meel en draaien naar het centrum ontzettend te maken, worden de andere verdiepingen door vloeren van geschaafde planken met steunpilaar en goot. Een sprinklerinstallatie moet voorkomen dat de molen ten grond valt aan brand. Het open huis is zaterdag van 10.00 tot 12.30 uur. Foto: Dennis Beek

Hotelovernachtingen in de lift

De stad Groningen kende het afgelopen jaar een sterke groei waar het om hotelovernachtingen gaat. In 2004 waren er 223.800 hotelovernachtingen en in 2005 stond de teller op 248.600, een toename met ruim elf procent. Het Centraal Bureau voor de Statistiek schat dat landelijk sprake is van een toename met drie procent. De toename in Groningen is vooral te danken aan een toename van het aantal toeristische overnachtingen. Dat Groningen steeds vaker bezocht

wordt door toeristen die overnachtingen blijkt ook uit de verkoop van arrangementen. Bij de VVV aan de Grote Markt zijn bijna 3,5 keer zoveel arrangementen geboekt als in voorgaande jaren. Ook de internationale congresmarkt heeft bijgedragen aan de toename van het aantal hotelovernachtingen. In 2005 zijn in Groningen 69 meerdaagse internationale congressen georganiseerd; dit resulteerde in 53.130 hotelovernachtingen met een economi-

sche spin-off van achttien miljoen euro. De meeste consumenten verkrijgen hun informatie over Groningen via de 'Er gaat niets boven Groningen'-campagne van Marketing Groningen, de onlangs verschenen nieuwe toeristische gidsen en www.groningen.nl/toerisme. De VVV-winkel aan de Grote Markt is dit jaar door 317.000 mensen bezocht en behoort daarmee tot de toptrie van Nederlands best bezochte VVV-winkels.

Verslag voorjaarsvergadering

In café De Lantaarn in Noordlaren is op zaterdag 8 april de voorjaarsvergadering van de afdeling Groningen gehouden. In totaal 34 personen vonden de weg naar de sfeervolle vergaderlocatie.

Om 14:00 uur opende voorzitter Leen Duijm de vergadering. Hij gaf een overzicht van de afmeldingen. Er zijn geen ingekomen stukken. De voorzitter deelt mee dat het afdelingsbestuur stopt met het organiseren van gastlessen op een oliemolen, houtzaagmolen en een standaardmolen. Gebleken is dat een centrale organisatie door het bestuur niet meer aansluit bij de behoefte van de meeste instructeurs en leerlingen. Wel blijft men de lessen gortpellen organiseren.

Zaterdag 1 april 2006 hebben enkele bestuursleden de algemene ledenvergadering in Arnhem bezocht. Voornaamste onderwerp was de verzekering. Van de circa 900 leden zijn slechts 500 leden WA-plus verzekerd. Hierdoor is de verzekering niet meer kostendekkend. Voorgesteld wordt om deze verzekering onderdeel van de contributie te laten vormen. Zijdelings zijn de voorstellen van de werkgroep Opleidingen besproken. Alle afdelingen krijgen te zijner tijd een voorstel van het hoofdbestuur dat wordt voorgelegd aan de leden.

De volgende twee agendapunten (de toelatingsexamens en de lessen gortpellen) worden hieronder nader toegelicht.

Aan alle aanwezigen werd een financieel overzicht uitgereikt. De voorzitter geeft aan dat ten opzichte van het afgelopen jaar de begroting wat meer is uitgewerkt. Dit was een

gevolg van het oplossen van de opstartproblemen bij de samenwerking binnen Het Groninger Molenhuis.

Alle contactpersonen van de molens hebben een biotoopenquête ontvangen van bestuurslid en biotoopwachter Thomas Sleijfer. Hij vertelt dat hij een redelijke response heeft op de enquête, maar dat hij graag nog meer reacties wil. Met name van de probleemgevallen. Hij roept de aanwezigen op alsnog te reageren op de enquête. Daarnaast zijn de gemeenten benaderd om uitleg te geven over hun plannen en huidige bepalingen met betrekking tot de biotoopbescherming van de plaatselijke molens. De reacties hierop zijn wisselend, maar enkele gemeenten hebben aangegeven binnen afzienbare tijd wijzigen in hun bestemmingsplannen te gaan doorvoeren. Thomas vraagt alle aanwezigen goed op te letten in de lokale kranten en tijdig te reageren op potentieel bedreigende biotoopontwikkelingen. Hij benadrukt dat de molenaar primair verantwoordelijk is voor de biotoop, maar dat hij graag wil worden geïnformeerd. Verder schetst Thomas de situatie in de provincie Drenthe waar alle molenbiotopen digitaal zijn geïnventariseerd. Groot voordeel hiervan is dat veranderingen direct kunnen worden verwerkt en/of getoetst. Het Groninger Molenhuis heeft een offerte aangevraagd om dit ook in onze provincie te realiseren en onderzoekt of de kosten (deels) subsidiabel zijn.

Binnen de arbowetgeving worden enkele wijzigingen voorzien. Daarom is de heer Hay Janssen van de Arbo Unie uitgenodigd om

hierop een toelichting te geven. Hij vertelt dat de aanstaande wijzigingen weinig invloed hebben op de molenwereld, omdat de risico's niet veranderen - hooguit de regels. Daarom dienen de molenaars en moleneigenaren volgens de oude systematiek door te gaan. Wel dient men er rekening mee te houden dat de verzekeraars strengere eisen kunnen stellen met betrekking tot de aansprakelijkheid. In het uiterste geval kan een vrijwillige molenaar in persoon aansprakelijk worden gesteld indien hij zijn zorgplicht schromelijk heeft verwaarloosd. Daarom moeten molenaars en molens voldoen aan de arbowetgeving zoals die nu is overeengekomen. Inmiddels wordt de regelgeving in heel Nederland toegepast, waardoor nu is gestopt met de certificering van molens in Groningen. Het laatste certificaat voor molen *De Korenschoof* in Noordlaren wordt vervolgens uitgereikt aan dhr. De Winter van de Gemeente Haren. In zijn dankwoord geeft dhr. De Winter aan dat zijn gemeente de certificering van de molens van het begin heeft toegejuicht. Vervolgens is het woord aan mevrouw Roeli Broekhuis. Als directeur van Het Groninger Molenhuis geeft zij een uitleg over de ontstaansgeschiedenis van de organisatie en haar doelen. Het Groninger Molenhuis hoopt een thuis te kunnen vormen voor zowel molenaars, moleneigenaren als molensympathisanten. De veiligheidszorg voor molenaars en bezoekers is slecht één van de onderwerpen die door de organisatie actief worden ondersteund. Verder gaat het molenhuis een grote rol spelen bij de voorlichting en promotie van de Groninger molens. Eén van de eerste projecten is het opstarten van een cursus tot molengids welke op grote schaal in november 2006 zal aanvangen. De financiering hiervoor is inmiddels rond en een *pilot* loopt inmiddels in Ten Boer. Vervolgens

reikt mw. Broekhuis aan molenaar Cor Kosmeier van *De Korenschoof* nog een geschenk van Het Groninger Molenhuis uit. Dit geschenk was reeds beloofd tijdens de heropening van de molen en belofte maakt schuld!

Tijdens de rondvraag zijn er voornamelijk vragen over arbo-gerelateerde onderwerpen. Diverse molenaars willen weten hoe ze om moeten gaan met keuringen van veiligheidsmaterialen. Verder zijn er enkele opmerkingen over de communicatie tussen eigenaar en molenaar. Om circa 14:45 uur sluit de voorzitter de vergadering. De aanwezigen kunnen vervolgens molen *De Korenschoof* bezichtigen. Hiervan wordt in grote getale gebruikgemaakt.

Toelatingsexamens & landelijke examens

Door de instructeurs zijn zes kandidaten opgegeven voor het toelatingsexamen. Op zaterdagochtend 27 mei jl. hebben dhr. J. Hoekstra (instruc-

teur Leen Duijm) en dhr. J.H. Kuiper (instructeur Gerda Koster-Westervaarder) hun kwaliteiten getoond op de houtzaagmolen *Fram* in Woltersum. Een week later, op zaterdag 3 juni jl., hebben de heren J.R. Stam, J. van Oort (instructeur Derk Jan Tinga), E.T.M. Nales en A.K. Wieringa (instructeur Dick Wijchgel) hetzelfde gedaan eveneens op de *Fram*. Aangezien de toelatingsexamens precies vallen in de opmaakperiode van dit blad kunnen wij u nog geen uitsluitsel geven of alle kandidaten ook zijn voorgedragen voor het landelijk najaarsexamen.

Verder is het programma bekend voor de landelijke voorjaarsexamens in de provincie Groningen. Op woensdag 14 juni staan vier kandidaten gepland op *De Korenschoof* in Noordlaren. De volgende dag, donderdag 15 juni, staan ook vier kandidaten gepland voor hun examen op molen *Dijkstra* in Winschoten. Het afdelingsbestuur wenst alle kandida-

ten veel succes toe bij het afleggen van hun examens.

Lessen gortpellen

Reeds enkele jaren organiseert het afdelingsbestuur samen met Het Groninger Molenhuis de themales gortpellen op molen *Ceres* in Spijk. Voor 2006 hebben wij een les gepland op zaterdag 11 **ÓF** 18 november a.s. In beginsel vindt de instructie plaats op 11 november, tenzij er geen of te weinig wind is. De instructie wordt dan een week verschoven, ongeacht of er dan wel voldoende wind is.

Deelname staat open voor leerlingen en gediplomeerde vrijwilligers à € 12,50; inclusief een lunch. Het programma start om 9:00 uur en eindigt om 15:00 uur met de uitreiking van de certificaten van deelname. Aanmelden kan bij Leen Duijm, (050) 5344883, bij het secretariaat van het Groninger Molenhuis, (050) 3121694, of via molens@museumhuisgroningen.nl

Molen *nieuws*

De nummering tussen () verwijst naar de nummering in het Groninger Molenboek – 2de druk, welke is uitgegeven in 1981; tussen vierkante haken staat het nummer zoals het gebruikt wordt op de kaart in de brochure *Molens in Groningen*.

Poldermolen *Zilvermeeuw* (10), Onderdendam [7]

In mei brachten enkele bestuursleden van Molenstichting Hunsingo e.O. samen met molenmaker Doornbosch een bezoekje aan de in slechte staat verkerende molen. Eind vorig jaar hebben vrijwilligers de nodige

snoei- en opruimwerkzaamheden verricht rond de molen. Ze hebben ook de kleppen uit het gevlucht verwijderd. In eerste instantie was het de bedoeling het gevlucht weer te herstellen zodat de molen eerst weer zou kunnen draaien en/of malen. Na inspectie van de kap bleken vitale onderdelen in dermate slechte staat te verkeren dat is besloten eerst maar een offerte door de molenmaker te laten opstellen. De lange en korte spruit, de staartbalk en de windpeluw zullen eerst moe-

Daar moet nodig wat gebeuren
Foto: J.H. Wolthuis, Bedum

ten worden vervangen voordat het gevlucht weer in orde gemaakt kan worden. Ook het rietdek op de kap is niet al te best meer: gevogelte, wind en regen hebben vrij spel door een groot gat in het riet. De financiële middelen van de molenstichting zijn op dit moment niet toereikend om alles in één keer te

herstellen, het gevlucht zal in een later stadium worden aangepakt.

Vrijwillig molenaar Hans Wolthuis is inmiddels al wel vast begonnen met het maken van nieuwe aluminium zelfzwichtingskleppen. Het ziet er naar uit dat deze dan nog eventjes onder in de molen moeten wachten voordat ze door de lucht zullen zoeven.

Poldermolen 't Witte Lam (12), Zuidwolde [8]

Nadat de molen enkele jaren met een defecte vijzel te heeft gestaan, kon op 22 maart eindelijk de nieuwe geplaatst worden.

De kraan moest nogal ver reiken!
Foto: J.H. Wolthuis, Bedum

In de voorafgaande weken werd er door bouwbedrijf/molenmaker Faber uit Ten Boer in de werkplaats aan de Nijverheidsweg hard gewerkt aan de nieuwe vijzel van bilingahout. Het resultaat mag er zijn; naar verwachting kan deze vijzel zeker een kwart eeuw mee. De vorige vijzel dateerde uit 1976 en werd al eens eerder gerepareerd, maar vervangen was nu echt noodzakelijk. De molen kan nu weer malen, maar tot op heden is er nog geen vaste molenaar voor deze molen gevonden. Zo nu en dan wordt de molen in werking gesteld door molenaars die ook al elders een molen onder hun beheer hebben, maar dit is natuurlijk geen ideale situatie. Tijdens de molendagen is de kans daarom groot dat deze molen dan helaas niet opengesteld zal kunnen

worden. Belangstellende molenaars worden dan ook verzocht eens contact op te nemen met de secretaris van Molenstichting Hunsingo e.O., de heer J.A.L. Trouw, of met het bureau van Het Groninger Molenhuis. Adressen staan ook op www.groningermolens.nl. Op 22 mei meldde David Reitsema op het Prikbord van molen.startpagina.nl:

"Vanmorgen om half 9 heeft het Zwarte Schaap (ook wel het Witte Lam) te Zuidwolde proefgedraaid met de nieuwe vijzel. Voor het eerst sinds vele jaren stroomde er weer eens water onder de molen door. De vijzel werkt prima! Vanmorgen stond er een erg vlagerige wind, het duurde even tot de molen de wind oppakte en een beste stoot water gaf waarbij alle verzamelde rotzooi in de uitloop tevens mee naar buiten kwam!"

De PIP's voor de molens van de Slochter Molenstichting zijn

in de 3e week van april ingediend. Alle

voorwaarden, de voorbereidingen en de hoeveelheid werk in aanmerking genomen, is er allang geen sprake meer is van een hobby. Welke politiek zou hier toch onder liggen? Nou ja. 't Is eerst weer klaar, al zagen we wel wat pips na de laatste handtekening. En alle mooie woorden ten spijt: als we in het Groningerland de molens willen houden, zullen we zelf scherp moeten blijven. Immers: *agere, aut pati fortiora* (in goed Gronings: *Dou wat, of vuil wat*).

Onze molenaar de heer Janssens, al jaren trouw draaiend op *Stel's meuln* is een paar weken geleden getroffen door een TIA (Transcient Ischemic Attack, ook wel voorbijgaande beroerte genoemd) Na een week verblijf in het ziekenhuis is hij met

de revalidatie begonnen. We wensen hem en de familie veel sterkte en hopen op een voorspoedig herstel. Mocht iemand hem een hart onder de riem willen steken: Dhr. J.B. Janssens, Hoofdweg 211, 9626 AR Schildwolde. U mag ook per e-mail reageren op www.slochtermolenstichting.nl Lammert Groenewold zorgt dat de berichten dan op de goede plaats terechtkomen.

Vijf cursisten gaan in juni naar het examen: Henk Klöpping, Henk Helmantel, Gerrit Tammenga, Lex van der Gaag en Remy Strijbosch. Een zesde kandidaat (Jacob Kuiper) doet eind mei zijn proefexamen. Officieel zijn het nog geen gediplomeerd molenaars, maar de stichting merkt al geruime tijd dat het hart voor molens op de goede plek zit. De inzet blijft absoluut niet beperkt tot het volgen van de lessen op zaterdagmorgen. Daar is de stichting natuurlijk erg blij mee. Zeven molens vragen tenslotte een behoorlijke inspanning.

Korenmolen Windlust (22), Overschild [16]

Er ligt nog steeds een subsidie voor ons gereed maar de eigen bijdrage om het bedrag maximaal te benutten is nog niet rond. Wel werken de molenaar, de cursisten en het dorp momenteel aan het opknappen en billen van het koppel stenen.

Korenmolen Stel's meuln (97), Harkstede [62]

De molen is dringend toe aan een nieuwe lange spruit. Het koppel stenen ligt momenteel uit elkaar, maar dat kan naar verwachting spoedig weer goed functioneren.

Korenmolen Entreprise (98), Kolham [63]

Inmiddels is herstel uitgevoerd aan het voegwerk van drie veldmuren. Vooraf was er gereinigd. Het resultaat mag er zijn. Een voorbode van meer moois? Houdt onze website in

de gaten. Daar worden nu en dan foto's aan toegevoegd.

Poldermolen Fraeylemamolen (109), Slochteren [64]

Op korte termijn kent deze molen even geen zorgen. Op de langere termijn komt wel vervanging van het wiekenkruis aan de orde. Op dit moment is dat al weer zo'n dertig jaar oud.

Poldermolen De Groote Polder (111), Slochteren [65]

Wellicht krijgt deze molen eindelijk water. Het Waterschap Hunze & Aa's onderzoekt de waterstand ter plaatse en gaat na of peilverhoging mogelijk is.

Poldermolen De Ruiten (113), Slochteren [66]

De molen staat er prachtig voor, maar helaas vormen de in 1972 aangelaste koppen op de voeghouten nu een risico. De molen mag niet draaien om het wegwandelen van het wiekenkruis te voorkomen. De stichting zet alles op alles om herstel nog dit jaar te realiseren. Hier speelt natuurlijk de kostbare euro een allesbepalende rol...

Koren- en pelmolen De Leeuw (137), Zeerijp [81]

Op 13 mei (Nationale molendag) brak tijdens het kruien een stellingligger middendoor op het moment dat de molenaar Jack Korf extra kracht moest zetten voor het kruien. De stelling is niet best meer - er zijn

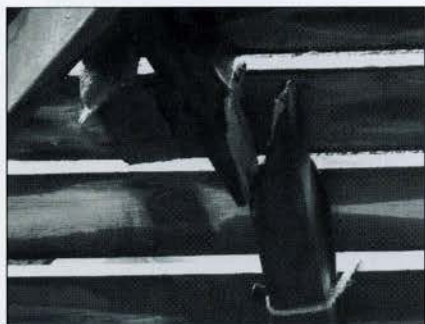
al plannen om de liggers, mantjes en de dekkers te vervangen. Hopelijk zal dit spoedig gaan plaatsvinden.

Poldermolen Goliath (122), Eemshaven [69]

Om de verroeste roeden van de uit 1897 daterende poldermolen te vervangen, werd onlangs de hulp ingeroepen van Wagenborg Nedlift. Reden voor de vervanging was dat bij harde wind regelmatig verweerd ijzer door de lucht vloog. Een sloot belemmerde de 50 tonner

kraan de poldermolen te bereiken. Om deze toch bij de molen te kunnen opbouwen, werd een aantal draglineschotten en rijplaten over de sloot gelegd en met alle omzichtigheid werd deze hindernis genomen. Slechts korte tijd later kon de kraan aan de vervangingswerkzaamheden beginnen, een klus die binnen enkele uren was geklaard.

De roeden zijn inmiddels voorzien van nieuwe windborden en de *Goliath* kan weer veilig draaien. Trouwstelletjes kunnen het fraaie

Gevolg van zwaar kruien
Foto: J. Korf, Haren

De eerste van de twee nieuwe roeden
Foto: W. Jans, Haren

bouwwerk in het polderland weer als decor voor hun fotoalbum gebruiken.

Korenmolen Edens (132), Winschoten [78]

Na een lange periode van voorbereiding zijn de feitelijke werkzaamheden voor de verhoging van molen *Edens* in week 19 van start gegaan. De werkzaamheden worden uitgevoerd door Freyssinet Nederland BV en Goorbergh Funderingstechnieken BV, Bouwbedrijf Blokzijl BV, Wegenvbouwbedrijf Oost BV en Borgtechniek BV.

De oude bestrating rond de molen is opgenomen en in afwachting van het herleggen elders opgeslagen. Het terrein is afgezet met bouwhekken. De balkkoppen van de legeringsbalken op de begane grond zijn door Protecta-Conserduc-Renofors aangelast met kunstharsmortel en versterkt met glasfiberstaven. Momenteel is men bezig met het slopen van de betonvloer en het versterken/repareren van het bestaande muurwerk.

De werkzaamheden zullen nog geruime tijd in beslag nemen. Volgens de huidige planning zal het project eind dit jaar gereed zijn. Freyssinet Nederland BV (www.freyssinet.be) zal binnen enkele weken een website openen waarop de voortgang en de volgende werkzaamheden zullen worden aangegeven.

Ander molennieuws

Ansichtkaart Wilhelmina

Van de korenmolen *Wilhelmina* te Noorderhoogebrug is een nieuwe Ansichtkaart verschenen. Voor € 0,50 kunt u hem, naast meel en allerlei mixen, elke zaterdag op de molen verkrijgen tussen 10:00-17:00 uur.

Voorbereidend werk aan korenmolen *Edens*

Foto: H. Noot, Haren

Drentse Molendag

De gezamenlijke Drentse molenaars organiseren op zaterdag 26 augustus voor de 22ste keer de Drentse molendag. Het is de bedoeling dat op deze dag een groot aantal van de inmiddels 38 in deze provincie staande molens draait en geopend is voor het publiek (het afgelopen jaar deden 27 molens mee). Meer gegevens over de deelnemende molens met eventuele activiteiten zijn vanaf begin augustus te verkrijgen via T. van der Horn, de secreta-

ris van de Drentse Molenstichting, (0592) 340480.

Molenaarswoning Den Andel

Op het prikbord van molen.pagina.nl meldde Martin van Doornik op 15 mei dat de molenaarswoning van *De Jonge Hendrik* te koop staat voor de lieve som van € 349.000,- (zie: www.funda.nl; zoek op 'Den Andel'). Daar staat onder andere: *bouwjaar 1852, rijksmonument en recentelijk fraai gerestaureerd met behoud van authentieke elementen.*

Na het overlijden van mulder Tiddo Muda is het huis in particuliere handen gekomen en dus helaas van de molen gescheiden. Martin heeft recht van overpad om bij de molen te komen. De schuur links vóór de molen is eigendom van een timmerbedrijf, dat aan de overkant van de straat is gevestigd.

Nederland en Vlaanderen

I.J. de Kramer-prijs 2006

De vereniging voor molinologie *TIMS Nederland en Vlaanderen* looft voor de derde maal een publicatieprijs, genaamd *I.J. de Kramer-prijs*, ter waarde van € 2.000,- uit aan de auteur(s) van een recente publicatie of een manuscript met een wezenlijke bijdrage aan de verdieping van de molinologische kennis binnen het Nederlandse taalgebied. Gegadigden dienen zich schriftelijk te melden bij het secretariaat vóór 1 december 2006 onder bijvoeging van drie exemplaren van hun werk (zie het reglement op: timsmills.info/timsnlv/reglement). De uitreiking van deze prijs is voorzien tijdens het Internationale TIMS-Symposium dat van 2-10 juni 2007 in Nederland zal worden gehouden. (timsmills.info/tims2007). Meer info bij: Secretariaat *TIMS Nederland en Vlaanderen*, p.a. Wiard Beek, Fr. Mortelmansstraat 10, 2273 LE VOORBURG (06) 21566297, wiardbeek@gmail.com

Excursie Molenwerkgroep Oost-Groningen op 22 april 2006

De veertig deelnemers hadden twee gesloten, maar toch sterk verschillende standerdmolens in de Nederbetuwe op het programma en verder de ronde stenen grondzeiler te Zoelen (met de Groninger D. Veensstra als molenaar), de torenmolen in Lienden en de stenen poldermolen *De Marsch* in Lienden. Het was koel weer met iets te weinig wind.

De werkgroep zal zijn best doen de datum van de volgende excursie tijdig bekend te maken, zodat we minder kans op samenloop van twee evenementen hebben.

Nieuwe stichting voor behoud *Goliath*

Een nieuwe stichting gaat zich inzetten voor het beheer en het behoud van poldermolen *Goliath* bij de Eemshaven. De stichting, genaamd 'Beheer en Behoud van het Poldermolencomplex De Goliath', is voornemens de molen over te nemen van de huidige eigenaar: Stichting De Groninger Molen (SDGM).

Het verrast voorzitter Klaas Doornbos van De Groninger Molen dat er nu een stichting ter behoud van molen *Goliath* is opgericht: 'Deze nieuwe stichting heeft om overleg gevraagd. Maar wij zijn in een verevorderd stadium van overname door het Groninger Landschap (GL). Deze nieuwe stichting is er laat bij.' Een half jaar geleden was ook sprake was van een aparte stichting voor de *Goliath*: 'Toen we dat op de man af vroegen, werden die plannen afgedaan als een grapje.'

Sommige molenaars van de SDGM-molens laten weten dat ze vrezen dat de molens te midden van het overige GL-bezit (grond, borgen en andere monumenten) niet aan hun trekken zullen komen.

Blijkens een bericht op het molenprikbord is de *Goliath*-stichting reeds opgericht (secretaris Jaap Koster). Sinds 20 mei is er een website (degoliath.rietkraag.net) en een e-mailadres: degoliath@rietkraag.net

Noodbemaling in Fryslân

Het Wetterskip Fryslân en de stichting De Fryske Mole ondertekenden vrijdag 24 maart in de *Babuurster Molen*, onder Bolsward, een overeenkomst over de inzet van twintig traditionele poldermolens bij de bestrijding van extreme wateroverlast. Het waterschap verwacht dat in de toekomst meer korte maar zeer

intensieve regenval zal plaatsvinden op willekeurige plaatsen in het werkgebied. Bij het wegpompen daarvan krijgen de monumentale molens nu een functie. Hiervoor betaalt Wetterskip Fryslân aan de stichting De Fryske Mole een vergoeding.

Deze vergoeding is gebaseerd op een statistische kans op inzet van *eens per tien jaar gedurende drie dagen*. Uitgaande van een uurvergoeding die binnen het Wetterskip gangbaar is, komt dat neer op een jaarlijks vast bedrag van € 240,- per deelnemende poldermolen.

Vierde generatie ontfermt zich over *De Leeuw*

Zo vader, zo dochter. Sterker nog, Gerda Boersma-Reitsema uit Oldehove is de vierde generatie in de familie die het vak van molenaar uitoefent. De 26-jarige dochter van Piet Reitsema is nog in opleiding, maar vast van plan om niet alleen het diploma vrijwillig molenaar, maar ook die van ambachtelijk korenmolenaar te halen. "Omdat de molen *De Leeuw* wat in het slop raakte sinds mijn opa vorig jaar is overleden. Mijn vader maalt nu vooral op de *Aeolus*. Dus kon ik *De Leeuw* onder mijn hoede krijgen." Gerda Boersma vindt het heel logisch dat ze in de voetsporen treedt van vader Piet, grootvader Johannes en overgrootvader Tjeerd Reitsema.

Molen *De Leeuw* aan de Molenstraat dateert van 1855 en is behalve koren- ook pelmolen.

DvhN 15 mei;
artikel van Bernd Otter

In het oude pakhuis van de molen bevindt zich een leuk winkeltje. De molen zelf is nog erg compleet en is in staat om nog op windkracht gerst tot gort te pellen alhoewel dit zelden gebeurt. De molen is daarnaast van alle gemakken van een echte productiemolen voorzien. En het gevlucht blijft natuurlijk een unicum! Op de binnenroe Dekkerwieken met zelfzwichting en neusremkleppen en op de buitenroe Bussels met Ten Have (zie voorts: www.molendatabase.nl/nederland/molen.php?nummer=352). In tegenstelling tot wat de database beweert, heeft deze molen wel

degelijk een kammenluiwerk waarbij het luiwiel als dollenwiel is uitgevoerd. De molen heeft een groot aantal werktuigen in de onderbouw staan en een grote elektromotor kan ook het spoorwiel aandrijven. (DvhN, 15 mei; door Bernd Otter - met dank aan Johan van Dijk voor info op het molenprikbord.)

Historische (molen)foto's op www.noordnl.nl

Deze site toont vele dorps- en stadsgezichten van Noord Nederland die in *Het Noorden in Woord en Beeld* zijn gepubliceerd. Vanzelfsprekend is op bijna elke foto een molen te zien! De

meeste foto's komen uit Groningen en Drenthe, maar er zijn ook enkele Friese dorpen gekiekt. Sinds kort zijn ook foto's uit Overijssel te bekijken, uit het blad *Eigen Erf in Woord en Beeld* uit dezelfde tijd. Deze gezinsbladen van de jaren 1925 t/m 1940 verschenen eens per week op vrijdag. De foto's die te zien zijn, hebben een vrij lage resolutie om de hoeveelheid Mb's binnens de perken te houden. Om de afbeeldingen niet voor iedere roofzuchtige kopieerder te grabbel te gooien, zijn ze allemaal voorzien van een watermerk.) De foto's zijn in full-size resolutie beschikbaar (zie de link op de startpagina).

Boekennieuws

In het voorjaar verscheen het boek *Van Molens en Mensen*, een uitgave van de Stichting Publicaties Alblasserwaard - Vijfheerenlanden. In een flyer werd het boek aangekondigd als een fotoboek, maar het is meer dan dat.

Het boek gaat ook in op de ontginningen en de daar op volgende afwateringsproblemen. Het onderliggende veen begon te klinken. Waar eerst natuurlijke afwatering mogelijk was moesten onze voorouders nog geen honderd jaar later ingenieuze oplossingen bedenken om de voeten droog te houden. Zo ontstond ook het molencomplex aan de Kinderdijk. Er is de laatste honderd jaar veel verdwenen, maar gelukkig ook veel gespaard. Het boek gaat terecht in op de bedreigingen van molenbiotopen van de

overgebleven molens. De aanleg van nieuwe spoorlijnen, de toenemende bebouwing en bebossing, hoogspanningskabels en steeds meer verspreid gelegen industriegebiedjes bedreigen het molenlandschap.

Steeds vaker moet een molenfotograaf zich in allerlei bochten wringen om nog een oudhollands plaatje te creëren. Een ieder die het gebied van de Alblasserwaard en de Vijf-

heerenlanden heeft bezocht, weet dat er gelukkig nog veel moois te vinden is. Het fotoboek is geen nutteloze toevoeging aan de vele fotoboeken die er al zijn verschenen; sterker: het is zeker het aanschaffen waard.

Van molens en mensen, D. de Jong e.a., Hardinxveld-Giessendam, 2006, 116 pag., ill., prijs € 22,50, ISBN 90-803116-7-7.

Het boek is onder vermelding van de ISBN-code bij de betere boekhandel te verkrijgen of te bestellen. Toezending kan ook. Dan moet u € 26,50 overmaken op bankrekeningnummer 3878.17.654 t.n.v. Verkoop Boeken te Hardinxveld-Giessendam.

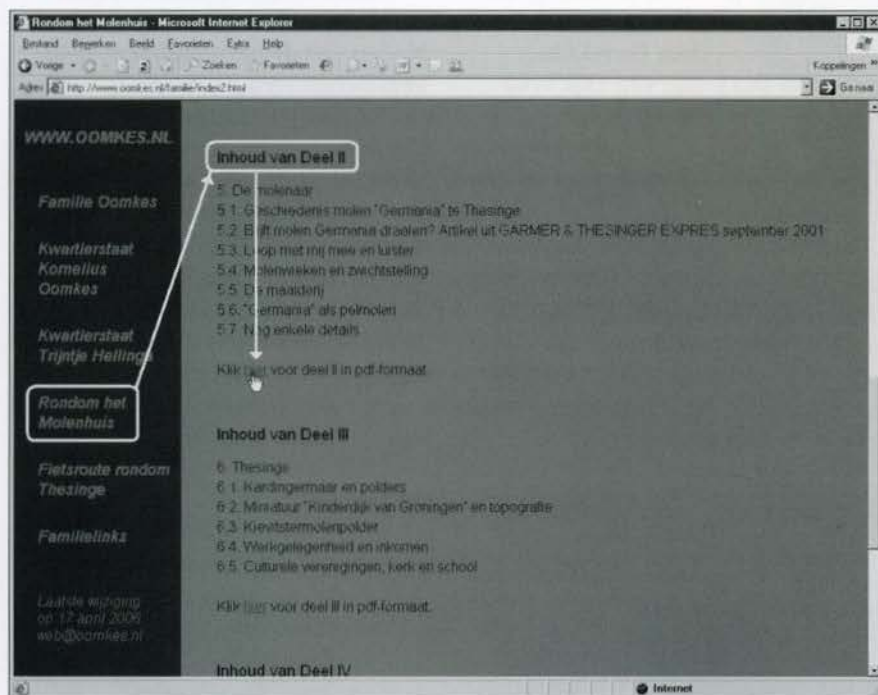
(H.A. Hachmer)

Tegenwoordig verschijnen boeken niet meer alleen op papier. Gesproken verhalen op bandjes waren er al lang, maar nu kunt u ook

complete verhandelingen en 'boeken' lezen via internet. Hoewel zulks scheelt in de kap van bomen, heeft dat het nadeel dat u een laptop op

het nachtkastje moet hebben. Kornelius Oomkes heeft over zijn familie niet alleen de genealogie beschreven maar ook het leven en werken met de molen *Germania* (25) te Thesinge [18]. Om de geschiedenis op <http://www.oomkes.nl/familie/index2.html> te kunnen lezen, hebt u een PDF-lezer nodig maar die kunt u zo nodig op de inhoudpagina downloaden.

Deel II beschrijft met veel illustraties de molen en de werktuigen en behandelt de molenpraktijk. Dit deel is niet alleen voor leerling-molenaars deksels interessant, maar ook voor vrijwillige molenaars die hun diploma al hebben veroverd. Er blijkt eens te meer dat iedere molenaar zijn eigen werkwijze vindt, aangepast op zijn molen en werktuigen. Waren er maar meer molenliefhebbers die schrijver onderwijs hun kennis en ervaringen willen delen! (J.C. van Driel)

Redactioneel vervolg (2)

Het schema in het artikel over de brandveiligheid van molens in de *Nieuwe Zelfzwichter* 2006/1 was als volgt bedoeld:

Druppel	Systeem	Grootte in micrometer	Aantal	Verstuiving
	Sprinkler	1000	1	1
	Lage Druk	300	40	10
	Hi-Fog	50	8000	400

Dezelfde hoeveelheid water verdeeld over één of véél druppel(tje)s
(ontleend aan de webpagina's van Fire Technology B.V.)

Activiteiten van het Groninger Molenarchief

In het afgelopen winterseizoen heeft het Groninger Molenarchief te Veele op diverse wijzen aan de weg getimmerd en zo aan velen haar veelzijdige collectie kenbaar kunnen maken.

Zo werd op 28 november jl. een lezing gehouden voor de Historische Kring Slochteren. Lucas Venema presenteerde samen met Lammert Groenewold een verhaal over het molenarchief en de molens in de gemeente Slochteren.

Op 16 februari gaven Lucas Venema en Bob Poppen in Kloosterburen een lezing voor de historische vereniging in De Marne. Voor een geïnteresseerd gehoord werden de (verdwenen) molens in het gebied van de Marne getoond en toegelicht.

Tijdens de Dag der Noord-Groninger Geschiedenis (4 maart) stonden Lucas Venema en Bob Poppen met een stand in de Ned. Herv. Kerk te Loppersum. De belangstelling was opvallend groot en verschillende vragen naar molens en molenaars konden meteen, dankzij het meegebrachte (digitale) materiaal, worden beantwoord.

Een vaak voorkomende reactie is dat bezoekers melden zelf molenmateriaal thuis te hebben en deze beschikbaar stellen aan het archief.

Op 18 maart was het Groninger molenarchief aanwezig op de Molenmarkt in het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam, tijdens de Algemene Vergadering van de Vereniging De Hollandsche Molen. De stand met veel (digitaal) informatiemateriaal werd die dag bemand door Lucas Venema, Bob Poppen, Anja Hoogduin en Remko Venhuizen.

Vele belangstellenden brachten een bezoek aan de stand, waaronder Z.K.H. Prins Friso van Oranje-Nassau, die sinds vorig jaar het beschermheerschap aanvaarde en daarmee in het voetspoor van zijn vader Prins Claus treedt. Prins Friso liet zich door de coördinator van het Groninger Molenarchief, Lucas Venema, uitgebreid voorlichten over enige aspecten van de werkzaamheden van het molen-

archief en ontving een exemplaar van de *Nieuwe Zelfzwichter* en de provinciekaart van de Groninger molens. Bob Poppen vertelde daarna dat het archief zich niet alleen met technische molenzaken bezig houdt, maar ook aandacht besteedt aan de sociaal-economische aspecten van het molengebeuren. Hij overhandigde de Prins een exemplaar van zijn boek "De belasting op het gemaal in Stad en Ommelanden".

Tijdens de Vriendendag van het Groninger Molenhuis op 22 april bemanden Henk Vos en Frank Houwaard de stand van het molenarchief in de Coendersborg te Nuis.

Werkzaamheden in het archief

De medewerkers van het archief verrichten wekelijks vele werkzaamheden, zoals het digitaliseren van molenfoto's, het scannen van negatieven, het verwerken van schenkingen, zoals plakboeken en knipsels en het beantwoorden van vele, al dan niet per e-mail gestelde vragen.

Een belangrijk deel van het Molenarchief van H. Blaauw te Rolde is sinds enige jaren in het bezit van het Groninger Molenarchief. Dit veelal handgeschreven archief is neergelegd in vele ringmappen, notitieboekjes, schriften en plakboeken en bevat een schat aan informatie. Door het ontbreken van een uitleg bij het bijbehorende Molenregister was dit archief echter slechts ten dele te gebruiken. Vrijwillig molenaar en onderzoeker Bob Poppen heeft zich met succes in dit archief gestort en de door Blaauw gebruikte coderingen kunnen ontcijferen. Vervolgens heeft Poppen een handleiding over de opbouw en indeling van dit archief geschreven en de consistentie tussen de verschillende delen van dit archief duidelijk gemaakt, zodat het geheel nu beter toegankelijk is geworden en daarmee volledig benut kan worden.

Z.K.H. Prins Friso van Oranje-Nassau spreekt met Lucas Venema

Foto: H. Noot, Haren

Tarieven

Met ingang van 1 maart 2006 hanteert het Groninger molenarchief dezelfde tarieven voor haar diensten en producten als de Stichting Molen Documentatie van de Vereniging De Hollandsche Molen te Amsterdam.

De kosten per scan bedragen € 2,- evenals voor een cd; verzendkosten (porto en emballage) zullen eveneens in rekening moeten worden gebracht. Bij publicatie van de foto's en/of scans dient vermeld te worden: *Collectie Het Groninger Molenarchief*, tevens dient een exemplaar/kopie van de publicatie aan het Groninger Molenarchief beschikbaar gesteld te worden.

De in rekening gebrachte kosten, alsmede de voorwaarden bij publicatie gelden voor alle aanvragers en/of bezoekers, dus zowel voor onderzoekers en molenaars als voor geïnteresseerden.

Open dagen

Het Groninger Molenarchief te Veele is elke week op dinsdag geopend van 9:30 tot 16:00 uur en na telefonische afspraak. Daarnaast organiseert men regelmatig open dagen en deze zijn voor de rest van dit jaar:

zaterdag 10 jun
zaterdag 9 sep
zondag 1 okt

zaterdag 14 okt

zaterdag 21 okt

Open dag Gr. Molenarchief.
Open dag Gr. Molenarchief
Dag van de Regio.

Open dag Gr. Molenarchief.
Week van de geschiedenis.
Open dag Gr. Molenarchief.
Dag van de Groninger
Geschiedenis.

Het Gr. Molenarchief is aanwezig in de Groninger Archieven te Groningen.

Het bezoekadres van het Groninger Molenarchief is: Werkplaats van het Waterschap Hunze en Aa's, Wedderstraat 39 te Veele (gemeente Vlagtwedde). Bezoekers worden geadviseerd tevoren een telefonische afspraak te maken.

Het telefoonnummer is 0599 31 21 85 of mobiel (06)-23 90 42 04 (Lucas Venema).

E-mail: molenarchief@hetnet.nl

Postadres: Het Groninger Molenarchief, Wedderstraat 39, 9541 ED Vlagtwedde. ✂

AGENDA

10 juni	Open Dag Groninger Molenarchief in Veele; info over molens in uw regio
10/11 juni	Groninger Molenweekend
24 juni	Westlandse Molendag met fietstocht (http://come.to/Westlandsemolens)
1 juli	Fietstocht voor molenvrienden in Noord-Groningen, startpunt in Winsum; zie: www.groningermolens.nl
26 augustus	Drentse molendag; info: Drentse Molenstichting, (0592) 340480
9 september	Open Dag Groninger Molenarchief in Veele; info over molens in uw regio
9/10 september	Open monumentendag (www.openmonumentendag.nl)
23 september	Vijfde Marnedag in Zoutkamp met een stand van het Groninger Molenarchief
1 oktober	Dag van de Regio; het Groninger Molenarchief is open
14 oktober	Open dag Groninger Molenarchief in Veele; info over molens in uw regio
21 oktober	Dag van de Groninger Geschiedenis; het Groninger Molenarchief is aanwezig in de Groninger Archieven (in de stad Groningen)
28 oktober	Avondmalen op korenmolen Wilhelmina in Noorderhoogebrug

Molenopenstellingen

Bellingwedde	(#)	1 juli
Bourtange	<i>Vestingmolen</i>	29 juli
Delfzijl	<i>Adam</i>	Iedere zaterdag 14:00 – 17:00
Farmsum	<i>De Aeolus</i>	Iedere dinsdag- en donderdagmiddag (m.u.v. de schoolvakanties)
Garsthuizen	<i>De Hoop</i>	Iedere zaterdagmiddag en incidenteel op zondag, (0595) 552223
Leegkerk	<i>De Jonge Held</i>	Iedere tweede za. en zo. v.d. maand, of na afspraak (0594) 549709
Niebert	<i>De zeskant</i>	Iedere zaterdag 13:30 – 17:00, of na afspraak (0594) 549989
Nieuw Scheemda	<i>Westerse molen</i>	23 juli
Nieuw Scheemda	<i>De Dellen</i>	Iedere maandagavond tot zonsondergang
Noordbroek	<i>Noordstar</i>	8 juli
Noorderhoogebrug	<i>Wilhelmina</i>	Iedere zaterdag van 10:00 – 17:00
Oude Pekela	<i>De Onrust</i>	24 juni
Ten Boer	<i>Bovenrijge</i>	Iedere zaterdag 9:00 – 12:00
Uithuizen	<i>De Liefde</i>	Iedere dinsdag en donderdag 10:00 – 16:00; 17 juni, 22 juli
Uithuizermeden	<i>Goliath</i>	Iedere zaterdag en zondag 13:30 – 17:00
Vriescheloo	<i>De Korenbloem</i>	Iedere zaterdag en zondag 10:00 – 16:00
Winschoten	<i>alle molens</i>	15 juli
Zandweer	<i>Windlust</i>	Iedere donderdag 13:00 – 17:00

(#) De molens in de gemeente Bellingwedde zijn:

Veldkamp's Meuln (14) in Bellingwolde [10], *Nieman's Meuln* (15) in Veelerveen [11],

De Korenbloem (16) in Vriescheloo [12], poldermolen *Weddermarke* (127) te Wedderbergen [74] en de spinnenkop (128) te Wedderveen [75].

Gron|nger
Mo|enhuis

